

**STRATEGIA
ROZWOJU GMINY
BIAŁOPOLE**
na lata 2008- 2015

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	4
2. Charakterystyka i diagnoza aktualnego stanu społeczno – gospodarczego Gminy Białopole	6
2.1. Analiza położenia geograficznego gminy, zasoby i walory przyrodnicze.....	6
2.2. Ogólna charakterystyka potencjału demograficznego	9
2.3. Diagnoza stanu infrastruktury techniczno – ekonomicznej	11
2.3.1. Gazownictwo.....	11
2.3.2. Energetyka i ciepłownictwo.....	11
2.3.3. Wodociągi	12
2.3.4. Kanalizacja, oczyszczanie ścieków, gospodarka odpadami	14
2.3.5. Telekomunikacja.....	15
2.3.6. Komunikacja	16
2.3.7. Budownictwo mieszkaniowe	17
2.4. Określenie wiodących funkcji gospodarczych gminy.....	18
2.5. Rolnictwo.....	21
2.6. Stan infrastruktury społecznej.....	22
2.6.1. Oświata i wychowanie.	22
2.6.2. Służba zdrowia i opieka społeczna	24
2.6.3. Sport i turystyka	25
2.6.4. Kultura	29
2.7. Bezpieczeństwo publiczne.....	31
2.8. Diagnoza rynku pracy – problematyka bezrobocia.....	33
2.9. Zarządzanie i gospodarka finansami.....	34
3. Analiza SWOT mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń	38
3.1. Strategiczna diagnoza mocnych i słabych stron gminy.....	38
3.2. Strategiczna diagnoza zewnętrznych szans i zagrożeń rozwojowych wynikających z otoczenia rynkowego	38
4. Perspektywy rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Białopole	45
4.1. Misja i wizja Gminy Białopole.....	45
4.2. Określenie strategicznych celów rozwoju.....	46
4.3. Ocena zgodności Strategii z innymi dokumentami.....	48
4.4. Organizacyjne uwarunkowania realizacji Strategii rozwoju Gminy Białopole	49
4.5. Zasady postępowania obejmujące główne kierunki zaktywizowania rozwoju Gminy Białopole	49
5. Strategiczny program rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Białopole	51
5.1. Określenie najważniejszych zadań celów operacyjnych w poszczególnych obszarach priorytetowych	51
5.2. Wdrażanie i monitorowanie realizacji Strategii.....	56
5.2.1. Zestawienie oczekiwanych efektów.....	56
5.2.2. Procedury uaktualniania Strategii	57
5.2.3. Harmonogram realizacji Strategii	59

6. Prognoza finansowa Strategii rozwoju społeczno – gospodarczego Gminy Białopole	59
7. Podsumowanie konsultacji społecznych	62
8. Bibliografia i źródła informacji	67
9. Wieloletni Plan Inwestycyjny na lata 2008 – 2015.....	68

1. WSTĘP

Proces planowania strategicznego stanowi jeden z podstawowych warunków sprawnego i efektywnego zarządzania gminą. Planowanie pomaga bardziej wydajnie gospodarować zasobami, przewidywać problemy, które mogą pojawić się w niedalekiej przyszłości by odpowiednio wcześniej im przeciwdziałać. Opracowana strategia umożliwia uporządkowanie i odpowiednie rozłożenie w czasie planowanych działań. Pokazuje jednocześnie, że planowane do realizacji zadania są konsekwencją strategicznego myślenia o rozwoju.

Strategia rozwoju gminy Białopole jest dokumentem długookresowym, określającym generalny kierunek działania oraz przedstawiającym metody i narzędzia jego wdrażania.

Poprzez zastosowanie ankietyzacji została opracowana w partnerstwie z wszystkimi osobami i jednostkami oraz organizacjami funkcjonującymi na terenie gminy, angażując społeczność lokalną, co umożliwiło wypracowanie kierunków działań zgodnych z oczekiwaniami społeczności gminy Białopole.

Strategia określa następujące funkcje:

- 1/ minimalizację niepewności w funkcjonowaniu rozwoju gminy,
- 2/ zapewnienie obok realizacji celów doraźnych długofalowego rozwoju gminy.

Strategia rozwoju gminy jest podstawą do wyznaczania perspektywicznych kierunków rozwoju gminy:

- 1/ sprawnego dopasowywania się gminy do zmieniających się warunków otoczenia,
- 2/ skutecznego i efektywnego zarządzania gminą przez jej władze,
- 3/ optymalnego wykorzystania własnych środków finansowych gminy,
- 4/ pozyskiwania środków finansowych na funkcjonowanie i rozwój gminy ze źródeł zewnętrznych.

Strategię rozwoju dzieli się głównie na 2 części: **diagnostyczną i planistyczną**. **Diagnoza** jest punktem odniesienia (charakterystyką aktualnego stanu), polega na gromadzeniu informacji, ich analizie i przedstawieniu informacji o stanie gminy. Pozwoliło to na ogólną ocenę stanu istniejącego i wyznaczenie głównych kierunków rozwoju gminy. Ocena tendencji rozwoju doprowadziła do ustalenia wstępnych prognoz, przedstawionych następnie w analizie szans i zagrożeń.

Wyznaczono w ten sposób pole możliwości rozwoju gminy, na obszarze którego starano się znaleźć rozwiązania problemów wcześniej zidentyfikowanych. Część diagnostyczną zakończyła analiza SWOT, łącząc tę część strategii rozwoju gminy z częścią planowania strategicznego. Zidentyfikowała ona mocne i słabe strony gminy oraz jej szanse i zagrożenia.

Drugą częścią dokumentu Strategia jest **planowanie strategiczne**. W skład struktury planowania strategicznego wchodzi następujące cele:

Misja wskazuje generalny kierunek i jest krótkim opisem wizji i głównego obszaru przyszłych działań gminy. Misja dobiera kierunki działań do długoterminowych celów, pełniąc funkcje motywacyjne i promocyjne. Udziela odpowiedzi na pytania, dla kogo gmina chce być atrakcyjna, na czym polega jej "inność" oraz określa obszary strategiczne. Natomiast **wizja** przedstawia pożądany stan przyszłości gminy na koniec założonego horyzontu czasowego.

Cele strategiczne zostają zakreślone w głównym obszarze misji. Są to obszary priorytetowe, na których koncentrują się przyszłe działania gminy. Obszary priorytetowe to dziedziny mające w perspektywie planowanego horyzontu czasowego dynamizować rozwój gminy. Dla wybranych obszarów strategicznych sformułowano **cele operacyjne**, czyli efekty, które gmina chce osiągnąć w przyszłości. Cele operacyjne stanowią uszczegółowienie celów strategicznych

Strategia jest podstawą do opracowania krótkoterminowych programów rozwoju społecznego i gospodarczego. Opracowanie strategii rozwoju gminy jest warunkiem koniecznym do korzystania przez gminę z pozabudżetowych środków pomocowych, krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej.

Podstawowymi materiałami źródłowymi opracowania Strategii Rozwoju Gminy Białopole były: Plan Rozwoju Lokalnego, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Białopole, dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego oraz założenia Strategii rozwoju województwa lubelskiego, Program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami Gminy Białopole.

Okres realizacji strategii to lata 2008– 2015. Warunkiem koniecznym do aktywnej realizacji Strategii jest jej bieżące monitorowanie. Umożliwia ono sprawdzenie czy

Strategia jest realizowana prawidłowo i czy założenia, na których się opiera nie uległy zmianie.

Rolę koordynatora monitoringu Strategii może pełnić zespół powołany przez Wójta Gminy. Zadaniem zespołu będzie dokonywanie określonych ocen stanu zaawansowania zadań objętych Strategią.

Oceny stanu realizacji i korekty zadań powinny się odbywać raz na trzy lata. "Strategia rozwoju Gminy Białopole 2008 – 2015" zawiera określony zbiór przedsięwzięć i zadań, który nie jest zbiorem zamkniętym, przeciwnie jest otwarty na wszelkie inicjatywy, które mogą mieć wpływ na dalszy rozwój społeczny i gospodarczy gminy.

Efekty Strategii będą w dużej mierze zależały od integracji wokół jej realizacji władz samorządowych, instytucji, podmiotów gospodarczych, grup społecznych oraz wszystkich mieszkańców, którzy rozumieją sens rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy Białopole.

2. CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO GMINY BIAŁOPOLE

2.1. Analiza położenia geograficznego gminy, zasoby i walory przyrodnicze

Gmina Białopole leży w Województwie Lubelskim, w południowo – wschodniej części powiatu Chełmskiego, na granicy Pagórów Chełmskich i Obniżenia Dubienki.

Zajmuje łącznie powierzchnię **10.350 ha**.

W skład Gminy Białopole wchodzi 15 miejscowości skupionych w 13 sołectwach: Białopole, Buśno obejmujące Busieniec, Grobelki, Horeszkowice obejmujące Maziarnię Strzelecką, Kicin, Kurmanów, Raciborowice, Raciborowice Kolonia, Strzelce, Strzelce Kolonia, Teremiec, Teresin i Zabudnowo.

Gmina Białopole graniczy z gminami: Żmudź, Dubienka i Wojsławice z powiatu chełmskiego oraz Horodło, Hrubieszów i Uchanie z powiatu hrubieszowskiego.

Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka Chełm – Hrubieszów nr_ 844.

Obszar gminy we wschodniej części jest równinny pokryty w większości lasami, w zachodniej lekko pofalowany, a w południowej i północnej równinny w sporej części bezleśny.

Południowo – wschodni fragment gminy – część doliny rzeki Wełnianki jest w obrębie Strzeleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Cechą szczególną Parku jest jedno największych w Polsce zagęszczenie ptaków drapieżnych. Są tu dwa rezerwaty przyrody: Liski i Siedliszcze, gdzie ochroną objęte jest siedlisko lęgowe orlika krzykliwego. W wyniku utworzenia rezerwatów nastąpił przyrost obszarów chronionych.

Gmina Białopole charakteryzuje się dobrymi glebami, są to grunty II, III i IV klasy bonitacyjnej, stanowiące 90% powierzchni gruntów ornych.

Regionalizacja glebowo – rolnicza zalicza gminę Białopole do regionu z najlepszą jakością i przydatnością rolniczą gleb w dawnym województwie chełmskim.

Gmina Białopole to teren płaski, opadający łagodnie z północy na południe. Spadek terenu nie przekracza 10%, zaś lokalne spadki nie są większe niż 5%. Najwyżej położone tereny przylegają w miejscowościach: Teresin, Raciborowice Kolonia, Strzelce Podlesie do 220m n.p.m. Przez gminę przepływa rzeka Wełnianka, pozostałą część układu hydrograficznego gminy stanowią: kanały melioracyjne i drobne “oczka wodne”, które są pozostałością po gliniankach. Krótkotrwałe podtopienia występują w gminie głównie na wiosnę.

Wody podziemne gminy tworzą dwa główne piętra wodonośne: trzeciorzędowe z dwoma poziomami wodonośnymi mioceńskim i oligoceńskim i czwartorzędowe.

Piętro trzeciorzędowe oddzielone jest od czwartorzędowego kompleksem bardzo słabo przepuszczalnych iłów i mułów policenu.

Źródłem zaopatrywania w wodę gminy są głównie wody podziemne z ujęć czwartorzędowych oraz sporadycznie z trzeciorzędowych ujęć na terenach gminy.

Klimat gminy jest zbliżony do klimatu całego makroregionu Wyżyny Lubelskiej.

Średnia temperatura roczna to ok. 7°C, okresy ze średnią temperaturą powyżej 0 °C to 285 dni a powyżej 5 °C -215 dni.

Gmina charakteryzuje się korzystnymi warunkami wilgotnościowymi, dobrą przewietrzalnością, nie jest narażona na zaleganie mgieł radiacyjnych. W okresach suchych, pyłowe gleby w trakcie prac polowych są źródłem niezorganizowanej emisji pyłu przenoszonego na otaczające obszary. **Aby zapobiec temu zjawisko właściciele terenów rolnych, kilkadziesiąt lat temu obsadzili drzewami drogi i rowy. Tak czynić należy nadal, zachowując i uzupełniając obsadzone obszary szczególnie wzdłuż dróg na kierunku północ – południe.**

Wśród **obszarów i obiektów szczególnie chronionych** na terenie gminy wyróżnić należy Rezerwat "Siedliszcze". Utworzony został w 1975r. i jest rezerwatem typu leśnego, zajmującym powierzchnię 14,70 ha. Rezerwat jest jedynym zachowanym na obszarze terenów rolnych i osiedli fragmentem naturalnej przyrody. Wśród drzewostanu przeważa wiąz, dąb, olsza i jesion. W podroście przewagę stanowi czeremcha, wiąz szypułkowy, wierzba krucha oraz olsza czarna, w miejscach suchych – dąb szypułkowy. Bujnie rosną krzewy i runo leśne. Rezerwat należy do typu łągów jesionowo – wiązowych z fragmentem bogatych łąk niskich. Rezerwat stanowi ostoję dla leśnych zwierząt i ptaków, szczególnie orlika krzykliwego.

Tereny Gminy Białopole położone na Wyżynie Lubelskiej, charakteryzują się monotonnością krajobrazu i dużą lesistością. Skupiska zieleni występują wzdłuż dróg i rowów. Malowniczości krajobrazowi środkowej jak również we wschodniej części gminy dostarcza rzeka Wełnianka, wzdłuż której rosną drzewa i krzewy zamieszkiwane przez wiele gatunków ptaków. Najcenniejsze okazy drzew rosnących pojedynczo i szpalerowo zostały zapisane jako pomniki przyrody. Wśród nich wymienić można np.:

- **grupy drzew**- 4 sztuk dębów w miejscowości Busieniec
- **wierzba biała**- 1 sztuka w Strzelcach Kolonii

Pozostałości po dawnych parkach dworskich są na terenie gminy głównymi skupiskami zieleni i ostoją ptactwa, do nich należą:

- we wsi Raciborowice- zespół dworsko- parkowy
- we wsi Strzelce- zespół dworsko- parkowy.

2.2. Ogólna charakterystyka potencjału demograficznego

Gmina Białopole liczy **3 383 mieszkańców**. W ciągu ostatniego 6 lat w gminie nastąpił niewielki spadek liczby ludności o 4,0 % . Natomiast w miejscowości Białopolu liczba ludności wzrosła o ok. 6,1%. W gminie nastąpiło zahamowanie spadku przyrostu naturalnego. Gęstość zaludnienia gminy wynosi 32 osoby na 1km², co stanowi 36,4% gęstości zaludnienia w województwie i 76,2% w powiecie.

Gminę Białopole zamieszkuje **3 383 osób**, zameldowanych na pobyt stały (stan na 31.12.2006 r.), w tym 1 704 mężczyzn (**50,4%**) i 1 687 kobiet (**49,6%**).

Najliczniej zamieszkałe miejscowości to: Białopole, Buśno, Raciborowice , Raciborowice Kolonia, Strzelce, Teresin. Najmniej zaludnione są: Busieniec, Grobelki, Zabudnowo .

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców w miejscowościach Gminy Białopole (stan na 31.12.2006 r.)

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1.	Białopole	881
2.	Buśno	394
3.	Busieniec	8
4.	Grobelki	50
5.	Horeszkowice	151
6.	Kicin	147
7.	Kurmanów	154
8.	Maziarnia Strzelecka	108
9.	Raciborowice	355
10.	Raciborowice-kolonia	235
11.	Strzelce	376
12.	Strzelce-Kolonia	111
13.	Teremiec	129
14.	Teresin	243
15.	Zabudnowo	41
	Razem	3 383

Źródło: Dane Urzędu Gminy Białopole, 2006 r.

Tabela nr 2. Liczba mieszkańców Gminy Białopole w latach 2001-2006.

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liczba mieszkańców	3524	3506	3491	3452	3410	3383

Liczba mieszkańców gminy systematycznie spada. I tak w porównaniu z 2006 rokiem :

2001 o 141 osób

2002 o 123 osób

2003 o 108 osób

2004 o 169 osób

2005 o 27 osób

W ostatnich latach 2000-2006 liczba ludności w **gminie** w wieku produkcyjnym (kobiet i mężczyzn) utrzymuje się prawie na tym samym poziomie i stanowi 63,8 % mieszkańców, zmniejsza się ilość dzieci w wieku od 0 do 6 lat i 7-15 lat oraz młodzieży w wieku 16-18 lat. Spada systematycznie liczba mężczyzn powyżej 65 roku życia i kobiet powyżej 60 roku życia.

Liczba zameldowań i wymeldowań w Gminie Białopole na przestrzeni ostatnich 6 lat nie wykazuje większych wzrostów ani spadków, np. w:

2001 r. zameldowało się 38 osób, wymeldowało 55,

2003 r. zameldowało się 32 osób, wymeldowało 58,

2006 r. zameldowało się 38 osób, wymeldowało 78.

W ciągu ostatnich 6 lat nie obserwuje się systematycznego wzrostu urodzeń ani zgonów. Liczba zgonów jest jednak zawsze większa od liczby urodzeń i tak np. w:

2000 r. urodziło się 41 dzieci, zmarło 43 osób,

2003 r. urodziło się 36 dzieci, zmarło 42 osób,

2005 r. urodziło się 41 dzieci, zmarło 46 osób.

Struktura wykształcenia mieszkańców gminy w 2002 roku przedstawiała się następująco:

Wyższe – 3,7 %

Średnie – 21,2%

Zawodowe – 21,0%

Podstawowe – 54,1%

2.3 Diagnoza stanu infrastruktury techniczno – ekonomicznej

2.3.1. Gazownictwo

Gmina Białopole posiada program zasilania w gaz mieszkańców gminy, nie posiada opracowanych programów energetycznych, określających plany rozwoju w zakresie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe jedno i wielorodzinne, przemysł oraz usługi.

2.3.2. Energetyka i ciepłownictwo

Energetyka

Odbiorcy energii elektrycznej z terenu gminy są zasilani z napowietrznej sieci zasilająco-rozdzielczej średniego napięcia 15 kV.

Linie napowietrzne wysokich napięć są powodem szeregu ograniczeń, głównie przy lokalizacji obiektów, zwłaszcza przeznaczonych do stałego pobytu w nich ludzi.

Lokalizacja obiektów, sadzenie drzew i każda działalność prowadząca do zmiany zagospodarowania terenu w tych strefach, wymaga indywidualnego rozpatrzenia.

Planowane stacje transformatorowe 15/0,4 kV wymagać będą rezerwacji działek o wymiarach 2x3 m z możliwością dojazdu samochodem ciężarowym. Wokół stacji wymagana jest strefa wolna od zabudowy:

- dla budynków z materiałów niepalnych o promieniu 3m,
- dla budynków z materiałów palnych o promieniu 5 m.

W liniach rozgraniczających ulice należy zarezerwować pasy terenu wolne od zabudowy dla linii kablowych 15 kV i 0,4 kV.

Dla linii napowietrznych 15 kV trzeba zarezerwować pas terenu o szerokości 10 m wolny od zabudowy.

Zasilanie siecią energetyczną odbywa się w sieci zarządzanej przez **Rejonowy Zakład Energetyczny w Chełmie**.

Długość linii niskiego napięcia wynosi 85,681 km.

Długość linii 15 kV wynosi 79,467m.

Obciążenie stacji zasilających wynosi: 70% możliwości przesyłowych sieci Zakładu Energetycznego.

Ciepłownictwo

Gmina Białopole nie dysponuje kompleksowym systemem ciepłowniczym z ciepłowniami i sieciami ciepłowniczymi. Zaspokojenie potrzeb grzewczych mieszkańców gminy odbywa się za pomocą indywidualnych źródeł ciepła.

W zabudowie wielorodzinnej dominują zbiorcze kotłownie, które zaopatrują mieszkańców w ciepło. Natomiast w budynkach jednorodzinnych, zlokalizowane są wbudowane kotłownie indywidualne. W niewielu przypadkach w lokalach wspólnot mieszkaniowych znajdują się indywidualne źródła ciepła.

W zabudowie jednorodzinnej i gospodarstwach rolnych występują indywidualne źródła ciepła (energia elektryczna ok. 1%, piece opalane paliwem stałym ok.94%, gaz, olej opałowy itp., ok. 5%).

Dla potrzeb grzewczych gminy wykorzystywany jest głównie węgiel, drewno i olej opałowy. Przy zaspokajaniu potrzeb ciepłowniczych gminy należy dążyć do wykluczenia lokalnych kotłowni i pieców grzewczych, opalanych paliwem stałym.

2.3.3. Wodociągi

W zakresie zaopatrzenia w wodę Gmina Białopole korzysta z wodociągów grupowych zasilanych z dwóch ujęć, które są własnością gminy.

Ujęcia gminne to:

BIAŁOPOLE

RACIBOROWICE

Z wodociągów gminnych korzysta 96,6 % mieszkańców gminy.

I Ujęcie wody "BIAŁOPOLE" – znajduje się we wsi Białopole przy ul. Hrubieszowskiej w budynku wolnostojącym.

Na potrzeby ujęcia pracują dwie studnie głębinowe (60m). Wydajność ujęcia wynosi 80 m³/ h, produkcja wody wynosi 120 m³/ dobę. Ujęcie wody zasila wodociąg grupowy BIAŁOPOLE dostarczający wodę do wsi: Białopole, Teresin, Kicin, Zabudnowo, Grobelki.

II Ujęcie wody "RACIBOROWICE" – znajduje się we wsi Raciborowice w budynku wolnostojącym jest sterowana automatycznie. Na potrzeby ujęcia pracują dwie studnie głębinowe (72,5 i 75m). Wydajność stacji to 60 m³/ h, produkcja wody wynosi 136 m³/ dobę. Ujęcie wody zasila wodociąg grupowy RACIBOROWICE i dostarcza wodę do wsi: Raciborowice, Raciborowice Kolonia, Kurmanów, Strzelce, Strzelce Kolonia, Horeszkowice, Teremiec, Buśno

Tabela nr 3. Wykorzystanie wodociągów (stan na koniec 2006r.)

Nazwa ujęcia	Miejscowość	Ilość mieszkańców korzystających z wodociągów gminnych
Ujęcie wody BIAŁOPOLE	Białopole	881
	Teresin	243
	Kicin	147
	Zabudnowo	41
	Grobelki	50
Ujęcie wody RACIBOROWICE	Raciborowice	355
	Raciborowice Kolonia	235
	Kurmanów	154
	Strzelce	376
	Strzelce Kolonia	111
	Horeszkowice	151
	Teremiec	129
	Buśno	394
OGÓLEM		3267

Źródło: Dane Urzędu Gminy Białopole.

Tabela nr 4. Sieć wodociągowa (stan na koniec 2006 r.)

Nazwa wodociągu grupowego	Długość w km	Produkcja wody śr. roczna w m ³	Ilość mieszkańców korzystających z wodociągu	% wskaźnik wykorzystania wodociągu
Ujęcie wody BIAŁOPOLE	24,1	56.042	1.362	10
Ujęcie wody RACIBOROWICE	50,0	51.540	1.905	10
OGÓLEM	74,1	107.582	3.267	10

Źródło: Dane Urzędu Gminy Białopole.

Na terenie gminy istnieją również ujęcia wody: indywidualne i zakładowe. Ujęcia te zaopatrują w wodę indywidualne gospodarstwa domowe, produkcję rolną, ogrodnictw, przemysł itd. Większość z tych ujęć nie posiada wody do bezpośredniego spożycia przez ludzi, a jej wzrastające zanieczyszczenie wiąże się głównie z brakiem kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich oraz chemizacją rolnictwa.

Ujęcia wody gminy posiadają rezerwy w produkcji wody (w warunkach normalnych). Na wypadek długotrwałych przerw w dostawie wody do wodociągów grupowych Gmina Białopole posiada przewoźny agregat prądowórczy.

Ważną sprawą jest utrzymanie dobrego stanu technicznego istniejącej sieci wodociągowej (wymiana zniszczonych, grożących awariami, odcinków sieci na nowe przewody).

2.3.4. Kanalizacja, oczyszczanie ścieków, gospodarka odpadami.

Na terenie Gminy Białopole istnieje kanalizacja sanitarna wykonana w systemie rozdzielczym, z grawitacyjnym zrzutem ścieków bytowych. .

Układ sieciowy umożliwia odprowadzanie ścieków w systemie zewnętrznym do oczyszczalni ścieków w Białopolu.

Oczyszczalnia ścieków w BIAŁOPOLU– własność Gminy Białopole, przyjmuje ścieki z terenu Gminy Białopole w ilości 14.000 m³/rocznie. Z układu sieciowego korzysta 370 mieszkańców wsi Białopole, tj. 10,9 % mieszkańców gminy.

Ścieki przesyłane są do oczyszczalni ścieków kolektorem grawitacyjnym dł. 3,0 km.

Obecnie stan skanalizowania miejscowości Białopole i terenów zurbanizowanych w Białopolu tj. ulice: T. Kościuszki, 3-go Maja i Witosa uznaje się za niski. Brak jest układów sieciowych w rozproszonej zabudowie gminy, gdzie funkcjonują zbiorniki bezodpływowe (szamba).

Znaczna część tych zbiorników poprzez nieszczelność zanieczyszcza środowisko, a w szczególności wody powierzchniowe i podskórne.

W związku z tym do głównych priorytetów inwestycyjnych w najbliższej przyszłości należy zaliczyć budowę sieci kanalizacyjnej oraz budowę oczyszczalni przydomowych.

Gospodarka odpadami

Według danych na koniec 2006 r. rocznie na terenie Gminy Białopole produkuje się w gospodarstwach domowych i obiektach użyteczności publicznej 14Mg odpadów komunalnych rocznie.

Po zamknięciu składowiska odpadów w Strzelcach, od 2008r gmina kompleksowo rozwiązała gospodarkę odpadami. Na terenie gminy selektywną zbiórkę odpadów prowadzi firma Ekocel z Kamienia, natomiast odbiorem pozostałych odpadów zajmuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Chełmie. Dla zapewnienia powszechnej segregacji odpadów mieszkańcy zostali zaopatrzeni w worki do selektywnej oraz na terenie gminy ustawiono 4 komplety pojemników.

Na terenie gminy nie funkcjonują specjalistyczne instalacje do odzysku odpadów. Gmina należy do Związku Komunalnego Gmin Ziemi Chełmskiej, którego głównym zadaniem jest budowa zakładu utylizacji odpadów. Dzięki udziałom w Związku Komunalnym Gmin Ziemi Chełmskiej, gmina będzie współwłaścicielem sortowni odpadów komunalnych zlokalizowanych w miejscowości Srebrzyszcze gm. Chełm.

2.3.5. Telekomunikacja

Na terenie gminy Białopole rozwój sieci telefonii stacjonarnej z dużym wysiłkiem finansowym samorządu nastąpił w 1997 roku. Wówczas wszyscy zainteresowani telefonem mieszkańcy otrzymali możliwość podłączenia do stacjonarnego telefonu. Obecnie ilość abonentów telefonicznych w Gminie Białopole zamyka się liczbą 678. Gęstość telefonizacji (wskaźnik na 100 mieszkańców) wynosi 20.

Głównym operatorem telefonii stacjonarnej na terenie gminy jest TP S.A., ale pojawienie się nowych operatorów stwarza perspektywę dalszej poprawy sytuacji w tym zakresie.

Teren gminy obsługują operatorzy sieci komórkowych (ERA GSM, PLUS GSM oraz Orange). Część z nich zlokalizowała tu swoje stacje bazowe, zapewniając zasięg dla swoich usług. W chwili obecnej nie ma problemów z zasięgiem, choć sporadycznie jeszcze zdarzają się kłopoty na terenach leśnych.

Mimo funkcjonowania na terenie gminy dostępu do internetu poprzez łącza radiowe i neostradę, samorząd powinien w przyszłości przystąpić do zapewnienia dla mieszkańców gminy szerokopasmowego dostępu do internetu celem stworzenia społeczeństwa informacyjnego.

2.3.6. Komunikacja

Układ komunikacyjny Gminy Białopole funkcjonuje w oparciu o układ drogowy.

Układ drogowy gminy ma zadanie zabezpieczać potrzeby transportowe gminy, zapewniając powiązania krajowe i regionalne.

Połączenie głównych miejscowości na terenie gminy i poza nią jest sieć drogową obejmującą:

Droga wojewódzka

o nawierzchni twardej ulepszonej nr 844 na odcinku Białopole - Raciborowice Kolonia o długości 9,4 km,

Drogi powiatowe, łączna dł. 32,0 km, o nawierzchni twardej ulepszonej:

Nr 1859 L Teresin- Buśno- 5,1 km

Nr 1858 L Busieniec- Kurmanów- 1,1 km

Nr 1857 L Raciborowice- Kurmanów- 3,1 km

Nr 1856 L Raciborowice- Kułakowice- 2,4 km

Nr 1847 L Wołkowiany- Białopole- 4,1 km

Nr 1853 L Białopole- Siedliszcze- 4,2 km

Nr 1854 L Raciborowice- Starosiele- 4,7 km

Nr 1855 L Strzelce- Stefankowice- 7,3 km

Drogi gminne, łączna długość 48,0 km w tym:

- o nawierzchni twardej- 42 km,
- o nawierzchni gruntowej 6 km,

Najbardziej obciążona ruchem samochodowym jest droga wojewódzka Nr 844 Chełm- Hrubieszów. Biegnie ona przez środek gminy. Zwiększony ruch o charakterze tranzytowym (duży udział transportu ciężarowego) ma również miejsce na drogach powiatowych.

Ponad lokalny układ komunikacyjny gminy nie jest korzystny z powodu kolizyjności przebiegu drogi wojewódzkiej przez tereny zabudowane i podlegające inwestowaniu. Droga wojewódzka nie jest przystosowana do pełnienia funkcji ruchu tranzytowego i lokalnego. Układ dróg powiatowych i gminnych przebiegających przez teren gminy należy uznać za należycie zabezpieczający obsługę komunikacyjną. Stan techniczny dróg powiatowych i gminnych na wielu odcinkach jest niewystarczający, a w przypadku dróg powiatowych wręcz bardzo zły.

Podstawowym powiązaniem komunikacyjnym gminy Białopole jest transport publiczny oparty o komunikację autobusową .

Komunikacja autobusowa realizowana jest przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Chełmie, Hrubieszowie i prywatne firmy przewozowe.

Komunikacja publiczna na wszystkich liniach umożliwia sprawne połączenia pomiędzy węzłami komunikacyjnymi, łącznie z przesiadkami.

W miejscowościach, przez które przebiega trasa autobusowa, komunikację publiczną można uznać za zadowalającą.

2.3.7. Budownictwo mieszkaniowe

Zabudowa gminy Białopole to budynki mieszkalne: wielorodzinne i głównie jednorodzinne. Na terenie Gminy Białopole znajduje się łącznie 820 budynków mieszkalnych, które zamieszkuje 3.383 osób.

Rozwój budownictwa mieszkaniowego na terenie gminy był podobny jak w kraju. Mimo trudności finansowych inwestorów związanych najpierw z uzyskaniem kredytów, a później ze znacznym wzrostem cen materiałów budowlanych na terenie gminy w latach 2001 -2006 wybudowano 9 budynków mieszkalnych.

Nowe budynki jednorodzinne w przeważającej większości odznaczają się wysokim standardem technicznym, zastosowaniem nowoczesnych materiałów budowlanych, co wpływa na energooszczędność i niskie koszty utrzymania.

2.4. Określenie wiodących funkcji gospodarczych gminy.

Na terenie gminy Białopole według stanu na koniec 2006 r. zarejestrowano 109 podmiotów gospodarczych prowadzących różnego rodzaju działalność gospodarczą. Ponadto funkcjonuje około 10 podmiotów gospodarczych, które nie podlegają wpisowi w naszej gminie zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Większość z tych podmiotów – to małe, często rodzinne firmy zatrudniające 1- 3 osób. Powstanie nowych podmiotów zarówno z branży handlowej jak i usługowej dla rolnictwa przyczyniło się do poprawy poziomu obsługi mieszkańców wsi.

Niektóre podmioty uległy likwidacji z uwagi na konkurencyjność, sezonowy charakter prowadzonej działalności oraz ponoszonych kosztów z tytułu podatków i ubezpieczeń.

Tabela nr 5. Liczba zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2001-2006:

L.p.	Rok	Liczba podmiotów zarejestrowanych	Liczba podmiotów wyrejestrowanych
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
1.	2001	53	31
2.	2002	11	24
3.	2003	26	16
4.	2004	15	31
5.	2005	18	18
6.	2006	29	20
Razem		152	140

Źródło: Dane Urzędu Gminy Białopole .

Rodzaje działalności gospodarczej w gminie Białopole (stan na koniec 2006 r.):

- usługi - 18
- handel - 27
- usługi leśne - 18
- usługi dla rolnictwa - 20
- mechanika pojazdowa - 5

- murarstwo i betoniarstwo - 7

- inne - 14

Podmioty te zatrudniają 131 osób, co stanowi 6,1 % osób czynnych zawodowo.

Tabela nr 6. Ilość podmiotów gospodarczych w poszczególnych miejscowościach wg stanu na koniec 2006 r.

Miejscowość	Liczba podmiotów gospodarczych	% ogółu podmiotów w gminie	Liczba ludności w miejscowości	% ogółu mieszkańców gminy
Białopole	43	39,45	881	26,04
Buśno	14	12,84	394	11,65
Busieniec			8	0,24
Grobelki			50	1,48
Horeszkowice	10	9,17	151	4,46
Kicin	3	2,75	147	4,35
Kurmanów	3	2,75	154	4,55
Maziarnia Strzelecka	5	4,59	108	3,19
Raciborowice	11	10,09	355	10,49
Raciborowice Kol.	2	1,83	235	6,95
Strzelce	7	6,43	376	11,11
Strzelce Kol.	1	0,91	111	3,28
Teremiec	3	2,75	129	3,81
Teresin	7	6,43	243	7,18
Zabudnowo			41	1,21
RAZEM	109	100,00	3 383	100,00

Źródło: Dane Urzędu Gminy Białopole .

Dzięki racjonalnej polityce podatkowej samorządu, gmina Białopole jest jedyną w powiecie chełmskim, w której od 1989r. utrzymano wszystkie spółdzielnie

i zakłady pracy. Główni pracodawcy jak: SUR, GS, BS, Cegielnia Buśno, Klinkiernia Białopole, Nadleśnictwo Strzelce nadal funkcjonują i dają zatrudnienie. Wraz z administracją i oświatą w tych zakładach pracuje 229 osób, co stanowi 10,6 % osób czynnych zawodowo.

Tabela nr 7. Działalność gospodarcza w miejscowościach Gminy Białopole (na koniec 2006 r.)

Miejscowość	Handel	Usługi leśne	Usługi dla rolnictwa	Mechanika pojazdowa	Murarstwo, betoniarstw	Usługi inne	Pozostała działalność	Działalność razem	% udziału w działalności
Białopole	15		5	2	2	14	5	43	39,45
Buśno	2	4	2	1	1	3	1	14	12,84
Busieniec									
Grobelki									
Horeszkowice		9				1		10	9,17
Maziarnia Strzelecka		2					3	5	4,59
Kicin	1		1	1				3	2,75
Kurmanów			1			1	1	3	2,75
Raciborowice	3		3	1	3		1	11	10,09
Raciborowice Kolonia	1					1		2	1,83
Strzelce	4	1	1				1	7	6,43
Strzelce Kolonia			1					1	0,91
Teremiec		2	1					3	2,75
Teresin	1		5			1		7	6,43
Zabudnowo									
RAZEM	27	18	20	5	6	21	12	109	100%
%	24,77	16,51	18,35	4,59	5,50	19,27	11,01	100%	

Źródło: Dane Urzędu Gminy Białopole .

Czynniki wpływające na rozwój gospodarczy gminy Białopole

1. Polityka inwestycyjna w zakresie infrastruktury.

2. Jasne mechanizmy otrzymywania pozwoleń na lokalizację inwestycji.
3. Polityka podatkowa gminy.
4. Korzystna lokalizacja gminy i dostępność komunikacyjna.

2.5. Rolnictwo

Białopole to gmina typowo rolnicza, z pracy w gospodarstwach rolnych utrzymuje się ok. 69,3 % czynnych zawodowo mieszkańców gminy.

Gmina Białopole na tle powiatu chełmskiego charakteryzuje się dobrymi i bardzo dobrymi glebami. Grunty orne III i IV klasy bonitacyjnej stanowią ok. 70 % powierzchni gminy. Użytki rolne zajmują 6225 ha tj. 60,14% powierzchni gminy, w tym grunty orne 4799 ha tj. 46,34% powierzchni gminy. Wśród gruntów orných przewagę stanowią kompleksy pszenne, pszenno-buraczane zaliczane do rędzin, od strony północnej przeważają gleby słabe bielcowe i bagienne.

Produkcja rolna prowadzona jest przez 843 gospodarstwa indywidualne a średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 7,38 ha. W uprawie dominują rośliny zbożowe 74,80% oraz przemysłowe 10,37% w tym buraki cukrowe 9,07%.

Najsłabsze grunty są we wsiach:

Busieniec, Grobelki, Kicin, Zabudnowo .

Grunty leśne i zadrzewione stanowią 34% powierzchni gminy. Prawie w całości są one zlokalizowane w Lasach Państwowych Nadleśnictwa Strzelce z siedzibą w Maziarni.

Grunty zainwestowane stanowią około 2% powierzchni gminy (207 ha).

Najbardziej zagospodarowane pod względem rolniczym są wsie (w ha UR):

Białopole – 934 ha

Strzelce – 750 ha

Teresin – 747 ha

Raciborowice-Kol – 536 ha

Buśno - 517 ha

Raciborowice – 462 ha

Strzelce-Kolonia – 370 ha

Teremiec – 326 ha

Kicin – 296 ha

Kurmanów – 277 ha

Horeszkowice – 237 ha

Użytki zielone zajmują 13% powierzchni gminy, występują głównie w dolinie rzeki Wełnianka. Są to gleby mułowo – torfowe i mady powstałe na torfach i mułach piaszczystych.

Gmina Białopole zajmuje czołowe miejsce w powiecie chełmskim w towarowej produkcji zwierzęcej. Pogłowie bydła wynosi 2235 szt. w tym 1120 krów mlecznych, trzody chlewnej 3247 szt. w tym 364 loch.

Na podkreślenie zasługuje wysoki poziom technologii produkcji mleka surowego tj.: ok.25 szt. schładzarek zbiornikowych do mleka oraz 2 nowoczesne hale udojowe. Dynamicznie rozwija się hodowla i chów bydła mięsnego w oparciu o krowy “mamki”- 6 stad krów. W żywieniu bydła stosowane są również najnowsze technologie. Podstawą żywienia bydła jest kiszonka z kukurydzy oraz sianokiszonki z traw i motylkowych uzupełniane przemysłowymi paszami treściwymi.

Na 15 gospodarstw prowadzących ocenę użytkowości mlecznej w powiecie chełmskim 6 gospodarstw (tj. 40%) zlokalizowanych jest na terenie gminy Białopole.

Rozwojowi rolnictwa sprzyjają korzystne warunki klimatyczne. Średnia temperatura roczna to ok. 7⁰ C. Okresy ze średnią temperaturą powyżej 0⁰ C to średnio 285 dni w roku, a z temperaturą powyżej 5⁰ C – 215 dni w roku.

Dla stworzenia korzystnych warunków wilgotnościowych istnieje sieć rowów melioracyjnych. Teren jest dobrze przewietrzany, nie narażony na zaleganie mgieł.

2.6. Stan infrastruktury społecznej

2.6.1. Oświata i wychowanie

Gmina Białopole posiada 3 placówki oświatowo – wychowawcze:

- 2 szkoły podstawowe publiczne,
- 1 gimnazjum publiczne

Szkoły podstawowe i gimnazjum prowadzone przez Gminę funkcjonują w oparciu o podział terenu gminy na rejony szkolne, co łączy się z organizacją dowozu uczniów z odległych miejscowości. Szkoły funkcjonują jako jednostki budżetowe, a ich obsługą zajmuje się Urząd Gminy.

Do placówek wychowania przedszkolnego "zerówek" w gminie Białopole w roku 2006 uczęszczało 35 dzieci w wieku 6 lat.

Na terenie gminy nie ma przedszkoli.

Tabela nr 8. Szkoły podstawowe w gminie Białopole (w 2006 r.)

Wyszczególnienie	SP w Białopolu	SP w Strzelcach	Razem
Liczba uczniów	130	71	201
Liczba oddziałów	6	6	12
Liczba uczniów objętych opieką świetlicową	80	0	80

Źródło: Dane Urzędu Gminy Białopole .

Z zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych korzysta ogółem 98 uczniów.

Tabela nr 9. Gimnazja w gminie Białopole (w 2006 r.)

Wyszczególnienie	Gimnazjum w Białopolu.	Razem
Liczba uczniów	145	145
Liczba oddziałów	6	6
Liczba uczniów korzystających z zajęć pozalekcyjnych	87	87
Liczba uczniów objętych opieką świetlicową	52	52

Źródło: Dane Urzędu Gminy Białopole.

Tabela nr 10. Szkoły prowadzone przez Gminę. (2006 r.)

Wyszczególnienie		Gimnazjum w Białopolu	SP w Białopolu	SP w Strzelcach
uczniowie		145	130	71
oddziały		6	6	6
izby lekcyjne		6	6	6
sale oddz. "0"		-	1	1
sale komputerowe		1	1	1
sala gimnastyczna		1	-	-
siłownia		1	-	-
boisko		1	1	1
biblioteka	pomieszc.	1	1	-
	powierzch.	-	60 m ²	-
	wolumeny	-	4 560	-

pomieszczenia świetlicy	-	1	-
gabinet profilaktyczny	-	-	-
nauczyciele ogółem (w osobach)	14	14	10
w tym z wyższym wykształceniem	14	14	10

Źródło: Dane Urzędu Gminy Białopole.

2.6.2. Służba zdrowia i opieka społeczna

Na terenie gminy Białopole funkcjonuje ośrodek zdrowia świadczący podstawową opiekę zdrowotną. Jest to:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Białopolu,

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej świadczy usługi medyczne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla 3.100 pacjentów.

Świadczy usługi medyczne zakontraktowane przez Oddział Lubelskiego Narodowego Funduszu Zdrowia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej – opieka lekarza pierwszego kontaktu. Oprócz lekarzy obsługę medyczną sprawują: pielęgniarki środowiskowo-rodzinne, pielęgniarki medycyny szkolnej oraz położna środowiskowa.

Dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej planuje budowę nowego budynku Ośrodka Zdrowia w Białopolu .

Na terenie gminy prowadzi się działalność związaną z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, która zajmuje się również działaniami na rzecz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. Zadania te są ujmowane w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, uchwalanym corocznie przez Radę Gminy. Program realizuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białopolu i pełnomocnik ds. rozwiązywania problemów alkoholowych.

W gminie Białopole działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania własne i zlecone w zakresie pomocy społecznej i bezpieczeństwa socjalnego. W 2006 r. Gmina Białopole zrealizowała zadania z zakresu pomocy społecznej na poziomie 86,67 %. Wskaźnik realizacji wynika z tego, że otrzymana dotacja “na zasiłki celowe powstałe w wyniku suszy” w kwocie 271.000 zł została wykorzystana w kwocie 89.544 zł, ponieważ nie wszyscy rolnicy złożyli wnioski lub kwalifikowali się do otrzymania pomocy.

W porównaniu z dotacją otrzymaną od Wojewody, udział finansowy Gminy w realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej od 2000 do 2006 r. z roku na rok

maleje ze względu na zmianę polityki państwa w stosunku do zadań, które są przekazywane do realizacji przez ośrodki pomocy / np. przekazanie w 2004 r. do realizacji świadczeń rodzinnych i zaliczki alimentacyjnej /. W 2005 r. Gmina przeznaczyła na ten cel 184 600 zł (19,38 %), Wojewoda – 768 000 zł, w tym dofinansowanie zadań własnych gminy 177.200 zł , w 2006 r. Gmina – 190 600 zł (11,78 %), Wojewoda - 1.427.300 zł, w tym dofinansowanie zadań własnych gminy 237.000 zł .

Tabela nr 11. Osoby i rodziny objęte pomocą w formie zasiłków (2000 – 2006 r.)

ROK	Zadania własne		Zadania zlecone	
	Ilość rodzin	Ilość osób w rodzinach	Ilość rodzin	Ilość osób w rodzinach
2000	114	599	122	553
2001	119	570	91	358
2002	113	490	145	660
2003	120	609	131	606
2004	195	841	28	109
2005	198	897	18	61
2006	222	999	17	63

Źródło: "Sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej", 2000 r.- 2006 r.

Główne powody przyznawania pomocy społecznej w 2006 r. w gminie Białopole to:

- ubóstwo, pomoc dla 140 rodzin
- długotrwała choroba, pomoc dla 17 rodzin
- niepełnosprawność, pomoc dla 20 rodzin
- alkoholizm, pomoc dla 10 rodzin
- bezrobocie, pomoc dla 51 rodzin
- ochrona macierzyńska, pomoc dla 10 rodzin
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, pomoc dla 17 rodzin

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (4 pracowników) zajmuje się rozpoznawaniem potrzeb rodzin i osób indywidualnych w celu zaspokajania ich niezbędnych potrzeb bytowych. GOPS współpracuje z gminnymi i poza gminnymi instytucjami działającymi dla społeczności lokalnej.

2.6.3. Sport i turystyka

Sport

W gminie Białopole funkcjonuje jeden klub sportowy: **Gminny Klub Sportowy "UNIA" Białopole**, który posiada dwie sekcje:

- sekcja piłki nożnej – liczy 60 zawodników w kategorii: senior, junior, trampkarz, młodzik.

- sekcja szachowa – liczy 15 zawodników w kategorii senior, junior.

Klub dysponuje boiskiem do piłki nożnej z weryfikacją CHOZPN o wym. 100x57m.

Modernizacji wymagają płyta boiska oraz szatnia dla zawodników.

Wszystkim mieszkańcom gminy służy oddana do użytku we wrześniu 2006 r. nowa sala gimnastyczna przy Zespole Szkół w Białopolu, która wyposażona jest również w siłownię. Obok budynku sali znajdują się boisko wielofunkcyjne o nawierzchni sztucznej do siatkówki, koszykówki i kort tenisowy oraz boisko ziemne do piłki ręcznej.

Z obiektów sportowych korzystają mieszkańcy naszej gminy oraz gmin sąsiednich, a także członkowie wszystkich sekcji GKS “UNIA” Białopole. W okresie zimowym na sali rozgrywane są turnieje piłkarskie i szachowe na szczeblu gminnym i powiatowym. Odbywają się także zajęcia treningowe wszystkich sekcji piłki nożnej. Przy sali gimnastycznej udostępniono dla mieszkańców gminy salę komputerową wraz z bezpłatnym internetem, która spełnia rolę kawiarenki internetowej.

Turystyka

Gmina Białopole posiada atrakcyjne tereny pod bazę turystyczno – wypoczynkową, która jest szansą dla rozwoju agroturystyki. Za jej rozwojem przemawiają wysokie walory przyrodnicze oraz istnienie szeregu zabytków architektury i przyrody. **Istotne znaczenie dla rozwoju turystyki na terenie gminy mogą mieć planowane wraz z sąsiednimi gminami takie zamierzenia infrastrukturalne, jak budowa zbiornika wodnego małej retencji o pow. 100 ha w Busieńcu oraz budowa ścieżki rowerowej przy drodze wojewódzkiej na odcinku Chełm – Raciborowice Kolonia.**

Podstawowym problemem ograniczającym na terenie gminy rozwój turystyki jest brak bazy gastronomicznej i kwaterunkowo – noclegowej.

Zabytki architektury:

- Pałac Myśliwski Zamoyskich w Maziarni Strzeleckiej z zespołem parkowym – jego budowę rozpoczęto w 1903 r. Obecnie mieści się tam siedziba Nadleśnictwa Strzelce z Leśnym Ośrodkiem Szkoleniowo – Wypoczynkowym.
- Zespół Dworsko – Parkowy Kastorych w Raciborowicach – przełom XVIII i XX wieku.
- Zespół Dworsko – Parkowy w Strzelcach – pierwsza dekada XX wieku (do niedawna mieściła się tam szkoła).
- Barokowy Kościół Parafialny p.w. Wniebowzięcia NMP w Buśnie wzniesiony w 1795 r. (dawna Cerkiew greko – katolicka Zaśnięcia NMP).
- dawna Cerkiew greko – katolicka w Kurmanowie, która do 1790 r. była Kaplicą dworską, a od 1831 r. następuje przekształcenie w Cerkiew greko – katolicką. Rok 1925 to data kolejnej przebudowy obiektu, związana ze zmianą jego funkcji i przeznaczenie na szkołę powszechną.
- Kaplica z początku XX wieku w Białopolu.
- Kuźnia i stolarnia z 1892 r. w Białopolu (obecnie dom mieszkalny).
- Klinkiernia z około 1905 r. w Białopolu.
- Młyn elektryczny z 1924 r. w Białopolu.

Kapliczki i Krzyże przydrożne:

Białopole

- Nowożytna Kapliczka murowana z figurą Matki Boskiej z Dzieciątkiem z około 1920r
- Pomnik z Krzyżem metalowym i epitafium.

Busieniec

- Drewniana Kapliczka domkowa z 1850 r.
- Drewniana Kapliczka domkowa z XIX wieku nad dopływem Wełnianki usytuowana na czterech słupach, z rzeźbą Św. Jana Nepomucena, krucyfiks o charakterze ludowo – barokowym.

Buśno

- Kapliczka murowana z lat 30 – tych XX w.

Grobelki

- Krzyż żeliwny na czterostopniowym cokole.

Raciborowice

- Kapliczka drewniana domkowa z końca XIX wieku z ołtarzykiem – obraz Zwiastowania oraz rzeźby ludowe: Matki Boskiej, Dzieciątka Jezus, Św. Jana Nepomucena.

Strzelce

- Krzyż drewniany z 1906 r. (obecnie zmieniony na nowy bez cech pierwotnego profilu podcięć).
- Krzyż drewniany z 1945 r.

Parki krajobrazowe

- Strzelecki Park Krajobrazowy – utworzony został w 1983 r. Na terenie gminy znajduje się fragment parku o powierzchni 3.630 ha.

Obszary chronionego krajobrazu

- Grabowiecko – Strzelecki Obszar Chronionego Krajobrazu – na terenie gminy położony jest obszar o powierzchni 4.440 ha.

Pomniki przyrody

- Cztery dęby szypułkowe w miejscowości Busieniec.
- Nisza źródłowa o powierzchni 0,16 ha w miejscowości Bušno.
- Zbiorowisko roślin stepowych “Wisienka stepowa” o powierzchni 1,30 ha w miejscowości Teresin.
- Zbiorowisko roślin stepowych “Kamieniołom” o powierzchni 0,98 ha w miejscowości Teresin.

Rezerваты przyrody

1. *Rezerwat “LISKI”* – utworzony w 1978 r. – położony jest na granicy powiatów chełmskiego i hrubieszowskiego, na terenie Strzeleckiego Parku Krajobrazowego. Celem ochrony jest zachowanie drzewostanu dębowego oraz dębowo – sosnowego (sosna matczańska”). W runie występują chronione gatunki: kruszczyk szerokolistny, gnieźnik leśny, lilia złotogłów, barwinek pospolity. Charakterystycznym ptakiem rezerwatu jest muchołówka białoszyja.
2. *Rezerwat “SIEDLISZCZE”* – utworzony w 1975 r. – położony w północnej części Strzeleckiego Parku Krajobrazowego. Znajduje się on na skraju kompleksu Lasów Strzeleckich w bezpośrednim sąsiedztwie doliny Wełnianki. Ochroną objęty jest fragment starego, przeszło 120-letniego grądu niskiego z udziałem łągu olszowo – jesionowego i olsu. Chronione gatunki runa reprezentują: listera jajowata, podkolan biały, gnieźnik leśny, kruszczyk

szerokolistny. Głównym celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie stanowisk lęgowych orlika krzykliwego.

2.6.4. Kultura

Organizacją lokalnych, a niekiedy powiatowych przedsięwzięć kulturalnych w Gminie Białopole zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury, utworzony w 2001r. z połączenia Biblioteki Publicznej Gminy Białopole i Wiejskiego Domu Kultury w Horeszkowicach.

Do głównych imprez organizowanych przez GOK na terenie Gminy Białopole w ciągu roku należą:

- Gminne Święto Plonów,
- Mikołajki,
- Gminne i Powiatowe Turnieje Szachowe,
- Turnieje Tenisa Stołowego,
- Światowy Dzień Inwalidy,
- Dzień Matki,
- Dzień Dziecka,
- Jubileusze Zespołów Śpiewaczych i inne,
- Turniej Dzikich Drużyn w Piłce Nożnej,
- Spotkanie Twórców Kultury z terenu gminy,
- przygotowanie reprezentacji na Powiatowe i Wojewódzkie Święto Plonów,
- przygotowanie reprezentacji na Międzypowiatowy Turniej Gmin "Między nami sąsiadami",
- przygotowanie reprezentacji na "Dzień Regionu",
- współorganizacja Powiatowego Przeglądu Pieśni Maryjnej,
- współorganizacja Gminnych Zawodów Sportowo- Pożarniczych.

Przy organizacji imprez GOK współpracuje m.in. z Wójtem i Radą Gminy Białopole, Urzędem Gminy, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, miejscowymi szkołami, Kołami Gospodyń Wiejskich, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zarządem Gminnym OSP, Gminnym Kołem Polskiego Związku Emerytów i Rencistów, Związkami Wyznaniowymi, Starostwem Powiatowym, Chełmską Biblioteką Publiczną, Wojewódzką Biblioteką Publiczną, Chełmskim Domem Kultury, Wojewódzkim Ośrodkiem Kultury, Ośrodkiem

Doradztwa Rolniczego, Chełmskim Ośrodkiem Informacji Turystycznej oraz miejscowymi zakładami pracy.

Trwały ślad lokalnych tradycji i zwyczajów dla przyszłych pokoleń pozostawiają ludowi artyści i twórcy, którzy wzbogacają naszą kulturę od zawsze. Na terenie gminy z serca i ochoty swoją pasję upowszechniania ludowej muzyki i śpiewu realizują amatorskie zespoły:

- “Białopolskie Kwiatuszki” – Białopole,
- “Na Dorobku” – Białopole,
- “Borowianki” – Raciborowice Kolonia.

Duży wpływ na kultywowanie tradycji kulturalnych mają miejscowi twórcy ludowi, których piękne i bardzo pracochłonne prace służą do organizowania wystaw przy różnych uroczystościach, są to hafty, robótki na drutach i szydełku, wyroby ze słomy, pisanki.

Kultura jest czynnikiem wpływającym na:

- zwiększenie poziomu życia mieszkańców (poprawa zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego gminy),
- poszanowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego,
- promocję gminy w regionie, kraju i świecie.

Zadania związane z rozwojem działalności kulturalnej w gminie to:

- 1) Promowanie aktywności społeczno – kulturalnej w czasie wolnym, poprzez organizację różnorodnych ofert dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie kultury, rekreacji i wypoczynku.
- 2) Rozwój już odbywających się i tworzenie nowych przedsięwzięć kulturalnych:
 - Dni Białopola,
 - Pożegnanie lata.
- 3) Stworzenie różnych form zajęć w celu przeciwdziałania patologiom wśród dzieci i młodzieży.
- 4) Podnoszenie poziomu świadomości społecznej z zakresu roli środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego oraz poznawanie i kultywowanie historii i tradycji gminy oraz regionu.
- 5) Wspieranie rozbudowy, adaptacji i modernizacji obiektów o podstawowym znaczeniu dla kultury gminy i regionu (świątlice wiejskie).
- 6) Ułatwianie dostępu do kultury poprzez wspieranie inicjatyw mieszkańców.

7) Rozwój współpracy kulturalnej oraz oświatowej na szczeblu międzygminnym, międzyregionalnym i międzynarodowym.

Bardzo ważną rolę w środowisku wiejskim pełni Biblioteka. Stan czytelnictwa przedstawia **tabela nr 12**. W Bibliotece jest do wykorzystania 20 tytułów prasy, wydzielony jest kącik o Unii Europejskiej i Zbiory regionalne. Prowadzona jest Teczka wycinków z prasy, dotyczących Gminy Białopole. Jest też Punkt Informacji Turystycznej.

W Gminnej Bibliotece funkcjonuje Czytelnia Internetowa, gdzie znajdują się trzy stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu, z których bezpłatnie mogą korzystać wszyscy użytkownicy.

Tabela nr 12. Biblioteki i Filie Biblioteczne na terenie gminy Białopole (2006 r.)

Placówka	Wolumeny	Powierzchnia użytkowa w m ²	Liczba czytelników
Biblioteka (ogółem)	26.446	156	418
Biblioteka w Białopolu	16.252	72	395
Filia w Horeszkowicach	4.969	60	12
Filia w Raciborowicach	5.225	24	11

Źródło: Sprawozdania Biblioteki.

2.7 Bezpieczeństwo publiczne

Za zapewnienie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy odpowiedzialny jest Wójt Gminy oraz Posterunek Policji w Żmudzi.

Dokonana analiza stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego nie wykazuje szczególnego zagrożenia przestępczością o charakterze kryminalnym, zarówno działań pojedynczych przestępców jak również zorganizowanych grup przestępczych.

Znaczącymi zagrożeniami są wykroczenia i przestępstwa popełniane przez kierowców – zwłaszcza rowerzystów. Zagrożenie stanowią również transporty towarowe realizowane w ruchu kołowym na trasie Chełm – Hrubieszów. W ruchu towarowym przewożone są paliwa oraz różnego rodzaju substancje chemiczne niebezpieczne dla życia i zdrowia ludzkiego.

Mając na uwadze prognozowane kierunki zagrożeń działalnością przestępczą na terenie gminy Białopole realizowane są następujące działania:

- Podniesienie poziomu społecznego poczucia bezpieczeństwa poprzez podjęcie systematycznych działań zmierzających do zminimalizowania zagrożenia przestępczością kryminalną,
- rozpoznawanie i zapobieganie zjawiskom patologii wśród dzieci, młodzieży oraz rodzin, w szczególności przeciwdziałanie przestępczości i demoralizacji nieletnich, jak również przeciwdziałanie narkomanii w szkołach,
- aktywizacja w społeczeństwie inicjatyw na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej na terenie gminy wykonuje osiem jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, które działają w następujących miejscowościach: Białopole, Bušno, Horeszkowice, Kurmanów, Raciborowice Kol., Strzelce, Teremiec, Teresin. Łącznie w jednostkach OSP działa 180 strażaków-ochotników.

Stan podstawowego sprzętem strażackiego na terenie gminy obrazuje tabela nr 13.

Tabela nr 13. Wykaz sprzętu strażackiego jednostek OSP.

Lp.	Nazwa sprzętu	Ilość
1	Ciężki samochód gaśniczy GCBA 6/32	1
2	Lekki samochód pożarniczy	4
3	Motopompa pływająca "Maximum"	1
4	Pompa szlamowa	1
5	Drabina dwuprzęsłowa aluminiowa	1
6	Aparat powietrzny BD 96 Compact	2
7	Agregat prądotwórczy	1
8	Piła spalinowa MS 290	1
9	Motopompy pożarnicze P-05	10

Źródło: Dane Urzędu Gminy Białopole.

Zagrożenia pożarowe na terenie gminy wynikające z zabudowy i przemysłu są niewielkie, ilość sprzętu gaśniczego wystarczająca, rozmieszczenie jednostek OSP korzystne.

W przypadku wystąpienia pożaru do akcji są włączane jednostki Komendy Miejskiej PSP w Chełmie oraz z gmin sąsiednich - jednostki OSP należące do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

2.8 Diagnoza rynku pracy – problematyka bezrobocia

Wobec ubytku miejsc pracy w sektorze przedsiębiorstw państwowych obserwuje się wśród mieszkańców zainteresowanie zakładaniem własnych firm.

Jednakże struktura rodzajowa działalności gospodarczej nie stanowi czynnika generującego nowe miejsca pracy, na szeroką skalę. Powodem tego jest duża ilość drobnych podmiotów gospodarczych, funkcjonujących jako firmy rodzinne, zatrudniających jedną do dwóch osób oraz mała ilość większych podmiotów gospodarczych, wykazujących tendencje rozwojowe.

Podstawowe funkcje gospodarcze rozwijające się w gminie stabilizują tempo przekształcania charakteru gminy. Funkcja produkcji rolniczej jest i pozostanie podstawowym kierunkiem rozwoju gminy.

Zmiany w strukturze demograficznej, polegające na stopniowym starzeniu się ludności (zmniejszenie udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym), są cechą obecnego okresu rozwoju demograficznego kraju.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy (stan na 31.12.2006 r.), bezrobocie w Gminie Białopole kształtuje się następująco:

Zarejestrowani ogółem - 303 osoby,

w tym:

- długotrwale bezrobotni - 212 osób,

- uprawnieni do zasiłków - 17 osób.

Natomiast na terenie Powiatu Ziemskiego Chełm w dniu 31.12.2006 r. bezrobocie kształtowało się w następujący sposób:

Zarejestrowani ogółem - 8 165 osób

w tym:

- długotrwale bezrobotni - 5 736 osób

- uprawnieni do zasiłków - 420 osób

Strukturę bezrobocia w gminie na przestrzeni ostatnich lat obrazuje **tabela nr 14.**

Tabela nr 14. Struktura bezrobocia w Gminie Białopole w latach 2002-2006

<i>Rok</i>	<i>Osoby bezrobotne</i>			
	<i>ogółem</i>	<i>długotrwale</i>	<i>z prawem do zasiłku</i>	<i>do 25 roku życia</i>
2001	294	132	51	117
2002	315	133	58	121
2003	330	174	30	124
2004	296	170	20	94
2005	311	209	42	116
2006	303	212	17	113

Źródło: Dane PUP w Chelmie.

Na koniec 2006 roku stopa bezrobocia w gminie Białopole wynosiła 14,0 %. Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej i otwarcie zachodnich rynków pracy powoduje istotne obniżenie stopy bezrobocia na terenie gminy. Ponadto gmina wprowadza aktywne formy walki z bezrobociem (organizacja prac interwencyjnych i społeczno – użytecznych), które w najbliższej przyszłości powinny przyczynić się również do kontynuacji zmniejszania się liczby bezrobotnych na terenie gminy.

2.9 Zarządzanie i gospodarka finansami.

Jednym z głównych wyzwań gminy Białopole jest zdolność do skutecznego rządzenia i rozwiązania problemów rozwojowych.

Najważniejszymi czynnikami decydującymi o jakości zarządzania w gminie są:

- zaangażowanie kapitału społecznego w proces zarządzania gminą,,
- stosowane praktyki planowania strategicznego,
- zdolność inwestycyjna.

Kapitał społeczny oceniany jest m.in. w takich kategoriach jak: aktywność obywatelska, mierzona między innymi udziałem w wyborach i organizacjach społecznych, zaradność mieszkańców, połączona z chęcią współpracy i pomagania innym, wzajemny poziom zaufania i bezpieczeństwa mieszkańców oraz przede wszystkim niski poziom występowania patologii społecznych.

Za wysoką oceną zasobów kapitału społecznego w gminie Białopole przemawiają między innymi:

1. Stosunkowo duża ilość aktywnie działających organizacji pozarządowych na terenie (18 stowarzyszeń i organizacji społecznych zarejestrowanych w KRS, co daje ok. 6 organizacji na 1000 mieszkańców)

2. Duże zaangażowanie mieszkańców w życie społeczno-kulturalne (3 zespoły ludowe, aktywność w zakresie uprawiania sportu, itd.),

3. Wzrastająca aktywność gospodarcza mieszkańców (rosnące wskaźniki samozatrudnienia, spadek stopy bezrobocia itd.),

4. Stosunkowo wysoka aktywność wyborcza mieszkańców gminy w wyborach samorządowych frekwencja wyborcza w 2006 roku wyniosła ponad 53%,

O jakości rządzenia w powiecie decyduje w dużym stopniu praktyka planowania strategicznego i jakość przygotowywanych dokumentów. Gmina posiada większość wymaganych prawem dokumentów strategicznych. Ogólna polityka rozwoju gminy prowadzona była w ostatnich latach w oparciu o Plan rozwoju lokalnego na lata 2004-2006. Polityka w zakresie ochrony środowiska została szczegółowo uregulowana w dwóch dokumentach, tj. Programie ochrony środowiska na lata 2004-2015 oraz w Planie gospodarki odpadami na lata 2004-2015. Zaś kwestie związane z polityką społeczną zostały zawarte w Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Białopole. Ponadto gmina posiada uchwalone w 2004 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Gmina posiada stronę internetową, przy pomocy której prowadzi większość działań promocyjnych.

Zdolność gminy do inwestowania zależy przede wszystkim od dochodów oraz struktury wydatków budżetowych. Dochody budżetu gminy w latach 2001 – 2006 ogółem wzrosły o 56,7 %, w tym dochody własne o 100 %. Wysoki wzrost dochodów własnych w analizowanym okresie wynika z pozyskania dotacji z EFRR na budowę sali gimnastycznej. Dochody gminy na jednego mieszkańca w 2006 r. kształtują na poziomie 2 256 zł i są o 22,5 % wyższe niż średnio w województwie. Natomiast w wydatkach gminy dominują wydatki bieżące, wydatki inwestycyjne stanowią 28,5% i są wyższe o 10,6% niż średnio gminy w województwie. Wysoka zdolność inwestycyjna gminy jest wynikiem sukcesu w pozyskaniu środków pomocowych UE na budowę sali gimnastycznej. Utrzymanie tej dobrej praktyki zapewni realizację Strategii Rozwoju Gminy Białopole zgodnie z jej założeniami planistycznymi.

Finansowym wyrazem i instrumentem polityki gospodarczej gminy jest budżet, będący podstawowym planem jej działalności na rok kalendarzowy. Do bieżącej analizy

stopnia realizacji budżetu niezbędna jest szczegółowa prognoza dochodów, na które składają się:

- podatki i opłaty lokalne,
- udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa,
- dochody z majątku gminy,
- odsetki od środków na rachunkach bankowych,
- pozostałe dochody

Główne dochody gmina czerpie z :

- podatków i opłat lokalnych
 - podatek rolny od osób prawnych i fizycznych,
 - podatek leśny od osób prawnych ,
 - podatek od nieruchomości od osób prawnych i fizycznych,
 - podatek od środków transportowych od osób prawnych i fizycznych
 - opłata lokalna,
 - podatki od spadków i darowizn,
 - karta podatkowa,
 - opłata skarbową,
 - odsetki
- udział w podatkach budżetu państwa
 - podatek dochodowy od osób fizycznych,
 - podatek dochodowy od osób prawnych,
 - wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż alkoholu,
 - pozostałe dochody
- dochody z majątku gminy
 - dzierżawa,
 - sprzedaż majątku komunalnego,
 - różne opłaty (wieczyste użytkowanie)

Powyższe dochody należy jeszcze uzupełnić o:

- subwencję ogólną, w tym oświatową,
- dotacje na zadania własne,
- dotacje pozabudżetowe,
- dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień

Opierając analizę finansową gminy na budżecie Gminy Białopole z 2007r., można stwierdzić, że Gmina planuje utrzymanie dynamiki dochodów w latach 2008 – 2013 na poziomie ok. 3,1%. Planowana inflacja to 3% rocznie.

Gmina posiada zdolność do generowania środków na obsługę zadłużenia i wydatki inwestycyjne. W prognozie wydatków bieżących zakłada się dyscyplinę wzrostu. Wzrost wydatków zakłada się na poziomie ok.2,9% corocznie.

W latach 2008 – 2013 zaangażowane wolne środki (przeznaczone na obsługę zadłużenia i inwestycje) utrzymywać się będą na pozycji stabilnej w układzie nominalnym, zaczyna jednak przeważać minimalna tendencja spadkowa w układzie realnym, przy założonej 3% inflacji. Należy dążyć, przy założonym poziomie dochodów, do dyscyplinowania wydatków bieżących lub zabezpieczenia wyższych dochodów budżetowych, co umożliwi zabezpieczenie środków na niezbędne inwestycje.

W latach 2008 – 2013 Gmina, dla zrealizowania planowanych inwestycji, może pobierać kredyty lub pożyczki, jest bowiem w stanie zabezpieczyć spłatę obsługi kredytu.

Budżet Gminy w 2007 r.:

dochody - 6.237.672 zł

wydatki - 6.223.352 zł

Różnica między kwotą planowanych dochodów, a kwotą planowanych wydatków wyniosła 14.320 zł, jest to kwota przeznaczona na spłatę raty kredytu.

Łączna kwota pożyczek i kredytów zaciągniętych w latach poprzednich, spłacona w 2007 r. to: 114.320 zł, tj. 1,85 % , planowanych na rok budżetowy dochodów gminy.

Łączna kwota długu gminy na koniec 2007 r. wyniosła 685.680 zł to jest na 11,1 % dochodów ogółem.

Dochody budżetu Gminy Białopole w 2007 r. przedstawia **tabela nr 15**

Tabela nr 15. Plan dochodów budżetu Gminy Białopole na rok 2007.

Lp.	Źródła dochodów	Kwota w zł.
1	2	3
I	Dochody z podatków i opłat ogółem	1.026.800
	z tego:	
	1. podatek od nieruchomości	377.000
	2. podatki i opłaty od gospodarstw rolnych	491.800

	3. podatek od spadków i darowizn	500
	4. opłata skarbową	11.100
	5. podatek od środków transportowych	16.200
	6. podatki opłacane w formie karty podatkowej	1.000
	7. podatek od czynności cywilnoprawnych	16.000
	8. podatek leśny	70.500
	9. pozostałe dochody	42700
	w tym : - opłata targowa	
	6.000	
	- opłata eksploatacyjna	
	2.200	
	wpływy z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż alkoholu	
	27.000	
	- pozostałe opłaty	
	7.500	
II	Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	434.552
	z tego:	
	1. podatek dochodowy od osób prawnych	3.000
	2. podatek dochodowy od osób fizycznych	431.552
III	Subwencja ogólna	2.908.632
	W tym:	
	Część oświatowa	1.725.785
IV	Dotacje celowe ogółem	1.630.788
	z tego:	
	1. na zadania własne	485.489
	2. na zadania zlecone	1.145.299
V.	Dochody z majątku gminy	236.900
	Razem / I+II+III+IV+V/	6.237.672

Źródło: "Budżet Gminy Białopole na rok 2007".

3. ANALIZA SWOT MOCNYCH I SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analizując mocne i słabe strony gminy Białopole oraz jej zewnętrzne szanse i zagrożenia rozwojowe, wynikające z otoczenia rynkowego w skali makro i mikro, podzielono obszar zagadnień charakteryzujących gminę i jej otoczenie na 4 grupy:

I GOSPODARKA

II SFERA SPOŁECZNA

III INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

IV ŚRODOWISKO

3.1. Strategiczna diagnoza mocnych i słabych stron gminy

3.2. Strategiczna diagnoza zewnętrznych szans i zagrożeń rozwojowych wynikających z otoczenia rynkowego.

GOSPODARKA

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Uratowana przed likwidacją większość podmiotów gospodarczych (w tym wszystkie spółdzielcze: BS, GS, SUR) • Tereny przygotowane pod inwestycje dla podmiotów gospodarczych, • Jasne mechanizmy otrzymywania pozwoleń na lokalizację inwestycji, • Przyjazna polityka podatkowa gminy • Dobra jakość ziem uprawnych, • Wysoko rozwinięta produkcja rolnicza, • Warunki sprzyjające rozwojowi produkcji rolnej, • Warunki sprzyjające rozwojowi rekreacji, • Dobra dostępność komunikacyjna, • Priorytetowe traktowanie przedsiębiorczości przez władze gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Trudności ze zbytem produktów rolnych, • Rozdrobnienie gospodarstw rolnych, • Słabo rozwinięte przetwórstwo rolne, • Brak zorganizowanych grup producenckich w zakresie rolnictwa, • Szcupłe zasoby finansowe mieszkańców gminy na rozwój przedsiębiorczości, • Konieczność posiadania wkładu własnego przy realizacji projektów z wykorzystaniem środków z funduszy krajowych i zagranicznych, • Niskie dochody gminy,

GOSPODARKA

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wystarczająca przestrzeń inwestycyjna, • Pozyskanie inwestorów, • Dalsze unowocześnianie gospodarstw rolnych i ich produkcji, • Rozwój przetwórstwa rolnego i warzywniczego, • Rozwój turystyki, agroturystyki, • Włączenie się rolników do grup producenckich – regionalnych, krajowych i zagranicznych, • Polityka państwa, premijująca przedsiębiorczość, 	<ul style="list-style-type: none"> • Zbyt wysokie oprocentowanie kredytów na działalność gospodarczą, • Brak spójnej polityki rolnej w kraju i regionie, • Wysokie koszty produkcji rolnej wpływające na niską rentowność gospodarstw, • Brak wiary rolników w dobrą politykę rolną państwa, • Trudności ze spłatą kredytów wcześniej zaciągniętych,

<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość wykorzystania środków z funduszy krajowych i zagranicznych, w tym z UE na współfinansowanie projektów gminy w zakresie infrastruktury, gospodarki, ekologii, edukacji, turystyki, kultury itd. oraz na działalność gospodarczą przez indywidualnych przedsiębiorców, grupy producenckie, na działania organizacji pozarządowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewłaściwe przepisy prawne, celne itp., nie preferujące rodzimych producentów, • Zakazy i ograniczenia w sferze inwestycji w części gminy, która znajduje się w Obszarze Chronionego Krajobrazu, • Ubożenie społeczeństwa
--	--

SFERA SPOŁECZNA

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Istniejące zasoby siły roboczej, • Priorytetowe traktowanie oświaty przez samorząd gminy, • Dobra struktura oświaty w gminie, • Odpowiedni poziom kwalifikacji kadry pedagogicznej, • Istnienie zespołów sportowych i aktywna ich działalność, • Nowa baza sportowo-edukacyjna, • Poczucie bezpieczeństwa wśród społeczności gminy, • Kontynuacja tradycji kulturalnej i historycznej, • Zaangażowanie władz samorządowych gminy w sprawy jej mieszkańców, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski przyrost naturalny, niż demograficzny, malejąca liczba młodzieży szkolnej • Mała aktywność gospodarcza i społeczna mieszkańców, • Niezadawalający poziom wykształcenia mieszkańców, • Bezrobocie, • Niski standard obiektów kulturalno-sportowych,

SFERA SPOŁECZNA

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Stabilizacja krajowego, regionalnego i lokalnego rynku pracy, • Zmniejszanie się bezrobocia, • Edukacja dzieci i młodzieży, szczególnie w zawodach niezbędnych dla rozwoju regionu oraz nauka języków obcych, • Edukacja dorosłych, dokształcanie 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie bezrobocie, • Ubożenie społeczeństwa, • Niewystarczające środki finansowe Powiatowego Urzędu Pracy na aktywizację zawodową, • Niska motywacja społeczeństwa do edukacji, przekwalifikowań zawodowych, przedsiębiorczości,

<p>zawodowe i przekwalifikowania zawodowe,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzmacnianie więzi wśród społeczności lokalnej, • Zachowywanie tradycji rodzinnych, kulturalnych, historycznych, • Budowa aktywnych postaw obywatelskich, • Wyszukiwanie liderów lokalnych kreujących rozwój lokalny oraz promocja gminy przy pomocy tych liderów, • Możliwość pozyskiwania środków finansowych na współfinansowanie projektów związanych z edukacją, sportem, kulturą oraz zwalczaniem bezrobocia, 	<ul style="list-style-type: none"> • Odpływ ludzi młodych i wykształconych ze wsi, • Starzenie się i pogarszający się stan zdrowia społeczeństwa, • Niewystarczające środki na profilaktykę zdrowia, relaks i wypoczynek, • Wzrost poziomu patologii społecznych,
---	---

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzona kompleksowa telefonizacja gminy, • Pełne zwodociągowanie gminy, • Oczyszczalnia ścieków, • Odpowiadająca potrzebom gminy sieć szkół wraz z nowoczesną bazą sportowo-edukacyjną, • Zadowalająca sieć komunikacji publicznej, • Należyty stan techniczny budynków będących własnością gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan nawierzchni dróg gminnych i powiatowych oraz chodników, • Niewystarczająca baza turystyczna, • Brak zbiornika małej retencji, • Brak sieci gazowniczej, • Niska stan kanalizacji gminy, • Brak oczyszczalni ścieków w wschodniej części gminy, • Konieczność posiadania środków własnych przy realizacji projektów w dziedzinie infrastruktury,

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i modernizacja dróg gminnych i powiatowych oraz chodników, • Budowa sieci gazowniczej, • Budowa ścieżek pieszo-rowerowych, • Przystosowanie drogi wojewódzkiej do bezkolizyjnych funkcji tranzytowych, • Modernizacja istniejących ujęć wody, • Utrzymanie dobrego stanu technicznego infrastruktury, w tym budowa zbiornika małej retencji, • Wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych dla poprawy stanu infrastruktury technicznej, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające środki własne i zewnętrzne na poprawę stanu infrastruktury technicznej, • Dekapitalizacja istniejącej infrastruktury technicznej,

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie gminy na obszarze atrakcyjnym przyrodniczo o czystym powietrzu atmosferycznym, • Stosunkowo duża lesistość terenu gminy, • Położenie części gminy w Obszarze Strzeleckiego Chronionego Krajobrazu oraz rezerwatów przyrody Siedliszcze i Liski, • Dobre warunki glebowo – klimatyczne do produkcji rolnej i warzywnej, • Wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców, • Zorganizowany wywóz odpadów i wprowadzona selektywna zbiórka odpadów, 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców, • Lokalne kotłownie i piece opalane paliwem stałym, • Niewystarczająca ilość urządzonych szlaków turystycznych, rowerowych i pieszych

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Sprzyjające warunki do rozwoju produkcji rolnej, warzywniej o wysokiej jakości, • Rozwój gospodarstw ekologicznych, • Możliwość wykorzystania walorów przyrodniczych do celów , agroturystyki, rekreacji (budowa zbiorników wodnych i infrastruktury turystycznej), • Możliwość tworzenia i rozwoju szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych, • Wykształcenie w społeczeństwie postaw odpowiedzialności za środowisko przyrodnicze, • Edukacja ekologiczna społeczeństwa, • Pozyskiwanie środków na ekologię, edukację ekologiczną, turystykę, 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak promocji turystyki, agro i ekoturystyki, • Słabe tempo inwestycji ekologicznych, • Niewystarczające wsparcie systemu zbiórki odpadów stałych i ciekłych, • Lokalnych kotłowni i piece grzewcze opalane paliwem stałym,

Atutem Gminy Białopole jest przebiegający przez teren gminy ważny szlak komunikacyjny – drogowy Chełm - Hrubieszów. Silną stroną gminy jest utrzymanie większości podmiotów gospodarczych, a w szczególności podmiotów spółdzielczych: Banku Spółdzielczego, Gminnej Spółdzielni oraz Spółdzielni Usług Rolniczych.

Mocną stroną gminy jest również stan infrastruktury technicznej w zakresie wodociągów, energii i telekomunikacji. Dodatkowo gmina posiada walory dla rozwoju wypoczynku sobotnio-niedzielnego oraz rozwoju ekologicznego rolnictwa (dobre gleby).

Na terenie gminy znajdują się wolne tereny inwestycyjne dla podmiotów gospodarczych, szczególnie w zakresie przetwórstwa rolnego. Samorząd traktuje

prioritytowo sprawy ochrony środowiska, oświaty, kultury i sportu. Poziom bezpieczeństwa ludzi i mienia jest dość wysoki.

Słabymi stronami Gminy Białopole jest niewystarczająco rozwinięte przetwórstwo rolne oraz brak zorganizowanych grup producenckich. Słabą stroną gminy jest także niski poziom dochodów własnych oraz stan infrastruktury technicznej w zakresie gazyfikacji oraz kanalizacji. Od kilku lat nie wzrasta liczb poważniejszych podmiotów gospodarczych, a kondycja istniejących jest na słabo zadawalającym poziomie.

Rozwój hamuje również zły stan dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkiej.

Słabymi stronami w sferze społecznej są : niski przyrost naturalny oraz zbyt małe środki na opiekę społeczną, brak rezerw mieszkań socjalnych. Słaba stroną jest też brak stadionu piłkarsko – lekkoatletycznego o odpowiednim standardzie.

Ważną **szansą rozwojową** Gminy Białopole jest korzystne położenie geograficzne (niedaleko wschodniej granicy). Cały region z dobrym stanem środowiska. Szansą jest pozyskanie nowych inwestorów. Rozwój sektora przetwórstwa rolno – spożywczego, oraz produkcja żywności ekologicznej to szanse dla lokalnych producentów rolnych. Potencjalna szansa stanowi również rozwój turystyki sobotnio - niedzielnej oraz rozwój agroturystyki. Szansa na rozwój jest też pozyskanie środków zewnętrznych ,na realizację celów strategicznych , z funduszy krajowych i zagranicznych , w tym z UE.

Najbardziej ważną **szansą rozwojową są wspólne inicjatywy międzygminne** zmierzające do przyspieszenia rozwoju gospodarczego: w zakresie budowy zbiornika w Busieńcu (z gminami Wojsławice i Uchanie), zakładu utylizacji odpadów w Srebrzyszczu (w ramach Związku Komunalnego Gmin Ziemi Chełmskiej 15 samorządów) oraz budowy ciągu pieszo-rowerowego Chełm – Raciborowice Kolonia (Miastem Chełm oraz gminami; Chełm, Kamień i Żmudź) .

Głównym **zagrożeniem** zewnętrznym dla społeczności Gminy Białopole wydaje się być słabnąca koniunktura obszarów oraz częste zmiany przepisów prawa i nadmierny fiskalizm państwa. Społeczeństwu zagraża wysokie utrzymujące się bezrobocie oraz ubożenie społeczeństwa, co wiąże się również z osłabieniem motywacji do podnoszenia poziomu wykształcenie oraz przekwalifikowań zawodowych. Pogorszeniu ulega

również stan zdrowia społeczeństwa, a środki na profilaktykę i promocję zdrowia są niewystarczające. Następuje starzenie się społeczeństwa gminy. Dekapitalizacji ulegać będzie istniejąca infrastruktura techniczna.

4. PERSPEKTYWY ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO GMINY BIAŁOPOLE

4.1. Misja i wizja Gminy Białopole

MISJA GMINY BIAŁOPOLE

Misją Gminy Białopole jest podniesienie poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury technicznej, tworzenie korzystnych warunków dla aktywności gospodarczej zwłaszcza w sektorze rolniczym, podejmowanie różnorodnych działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa, ochrony zdrowia, oświaty oraz kultury, rekreacji i sportu.

Realizując tę MISJĘ w latach 2008 – 2015 gmina Białopole może przyjąć, że jej WIZJA w roku 2015 będzie następująca:

WIZJA GMINY BIAŁOPOLE

Gmina Białopole w 2015 roku wykorzystując potencjał związany z położeniem geograficznym i dobrym stanem środowiska stanie się miejscem gdzie warto mieszkać, pracować i inwestować, a także wypoczywać.

Wielkie wyzwanie stojące przed władzami samorządowymi gminy to ukształtowanie wizerunku gminy przyjaznej mieszkańcom, atrakcyjnej dla działalności gospodarczej, zamieszkania i spędzania czasu wolnego oraz turystyki i rekreacji. Pozwoli to na większą integrację mieszkańców z miejscem zamieszkania i budowę społeczeństwa obywatelskiego.

Przewidywane zmiany dotkną również sektor rolniczy - podniesieniu ulegnie poziom oświaty rolniczej. Większość rolników podejmie produkcję ekologiczną z przeznaczeniem na rynek europejski. Na terenie gminy pojawią się podmioty zajmujące się przetwórstwem rolno – spożywczym. Specjalistyczne gospodarstwa rolne będą sprzedawać i niejednokrotnie we własnym zakresie przetwarzać swoje produkty rolne. Problem przemian w rolnictwie złagodzony zostanie poprzez krajowe i regionalne produkty restrukturyzacyjne i dofinansowanie rolników, w tym ze środków UE.

Ekologia będzie obszarem dużej aktywności gminy. Nastąpi rozwój infrastruktury technicznej związanej z skanalizowaniem gminy, budową małych oczyszczalni, w tym przydomowych, poprzez wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców kontynuowany będzie powszechny system segregacji odpadów.

W zakresie rozwoju infrastruktury technicznej gminy - stan i sieć dróg i chodników ulegnie radykalnej poprawie. Poprawie ulegnie system infrastruktury sportowej i rekreacyjnej – powstanie nowy lub zostanie zmodernizowany istniejący stadion sportowy.

Wysokiej staranności wymagać będzie sprostanie oczekiwaniom w zakresie rozwiązania problematyki zaspokojenia potrzeb społecznych na terenie gminy. Oczekiwania społeczne są znaczne i wiążą się z podniesieniem jakości usług oświatowych i zdrowotnych a także kulturalnych.

Gmina Białopole rozwijać się będzie jako nowoczesna gmina rolnicza. Gmina będzie wykazywała dużą dbałość o rozwój przedsiębiorczości. Mieszkańcom Gminy zapewnione zostaną warunki życia zgodnie ze standardami europejskimi w zakresie bezpieczeństwa, ochrony zdrowia, oświaty i kultury. Gmina wykaże także dbałość o lokalne tradycje oraz zabytki dziedzictwa kulturowego.

Wprowadzenie w życie “Strategii Rozwoju Gminy Białopole na lata 2008 – 2015” pozwoli na realizację WIZJI gminy. Strategia wytycza zadania, których realizacja zapewni utrzymanie pożądanego kierunku rozwoju gminy.

4.2 Określenie strategicznych celów rozwoju

Określenie celów pozwoli na odpowiednią koordynację działań przez osoby i instytucje, które będą miały wpływ na realizację strategii, wytyczającej długofalowe kierunki zrównoważonego rozwoju gminy. Strategia Rozwoju Gminy Białopole do 2015 r. jest dokumentem kierunkowym, stanowiącym podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez władze samorządowe oraz podmioty sektora prywatnego, organizacje pozarządowe, mieszkańców gminy.

Działania objęte strategią pozwalają na kompleksowe ujęcie zrównoważonego rozwoju gminy w dziedzinie infrastruktury technicznej i społecznej, gospodarki oraz środowiska przyrodniczego. Szansą na zrównoważony rozwój jest przede wszystkim realizacja następujących **CELÓW STRATEGICZNYCH**:

I Rozwój infrastruktury technicznej i przedsiębiorczości w gminie

poprzez **cele operacyjne**:

- 1) Bezpośrednie inwestycje w infrastrukturę
- 2) Tworzenie warunków do inwestowania i budownictwa,
- 3) Tworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości
- 4) Promocja gminy

II Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

poprzez **cele operacyjne**:

- 1) Rozwój produkcji rolnej
- 2) Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego
- 3) Restrukturyzację i modernizację rolnictwa
- 4) Rozwój rolnictwa ekologicznego
- 5) Rozwój turystyki, agro i ekoturystyki

III Wzrost poziomu życia mieszkańców gminy

poprzez **cele operacyjne**:

- 1) Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców gminy
- 2) Działania zmierzające do zwiększenia dochodów mieszkańców i ograniczania obszarów biedy
- 3) Rozwój sportu i rekreacji
- 4) Rozwój działalności kulturalnej i ochronę dóbr kultury
- 5) Ochrona zdrowia oraz zwalczanie zjawisk patologii społecznej
- 6) Poprawa bezpieczeństwa publicznego
- 7) Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
- 8) Działania budujące aktywność społeczną i tożsamość lokalną mieszkańców gminy

4.3 Ocena zgodności Strategii z innymi dokumentami.

Przyjęte cele strategiczne gminy Białopole na lata 2008-2013 spójne są z celami strategicznymi dokumentów programowych na poziomie kraju, województwa oraz powiatu.

Powiązane są z celami zawartymi w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia na lata 2007-2015. Najwyższą spójność wśród celów horyzontalnych zawartych w NSRO z priorytetami wskazanymi w niniejszym dokumencie wykazują: budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski; wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz wyrównanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013 wskazuje priorytety wsparcia rozwoju regionu. Podstawowym celem RPO jest podniesienie konkurencyjności Lubelszczyzny prowadzące do szybszego wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia zatrudnienia z uwzględnieniem walorów naturalnych i kulturowych regionu. Cel główny RPO wynika bezpośrednio z celu nadrzędnego Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006-2020.

Zadania zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Białopole są spójne m.in.: z priorytetami RPO WL, Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego, Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Poakcesyjnym Programem Wsparcia Obszarów Wiejskich. Planowanie strategiczne w gminie Białopole powiązane było z celami strategicznymi i operacyjnymi z poszczególnymi programami operacyjnymi oraz możliwymi dostępnymi źródłami finansowania.

Misją Gminy Białopole jest podniesienie poziomu życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury technicznej, tworzenie korzystnych warunków dla aktywności gospodarczej zwłaszcza w sektorze rolniczym, podejmowanie różnorodnych działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa, ochrony zdrowia, oświaty oraz kultury, rekreacji i sportu. Realizacja tej misji jest ściśle powiązana z założeniami dokumentów strategicznych na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym.

4.4 Organizacyjne uwarunkowania realizacji strategii rozwoju Gminy Białopole.

“Strategia rozwoju Gminy Białopole na lata 2008 – 2015” wyznacza cele strategiczne, zadania i sposoby ich realizacji, stanowiące zarazem wykaz zagadnień, które winny być rozwiązane w gminie, by spowodować ożywienie społeczno – gospodarcze.

W realizację Strategii zostaną zaangażowane władze samorządowe gminy, gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy oraz mieszkańcy gminy. Korzyści wynikające z osiągnięcia celów strategicznych będą bowiem udziałem wszystkich.

Aby Strategia osiągnęła zakładane efekty władze Gminy i koordynatorzy strategii powinni czuwać nad:

- skutecznym wdrożeniem Strategii,
- modyfikowaniem długofalowych założeń i planów,
- pobudzaniem prorozwojowych inicjatyw społecznych,
- wykorzystywaniem dla gminy szans jakie stwarza wolny rynek,
- niwelowaniem zagrożeń hamujących rozwój gminy,
- pozyskiwaniem środków finansowych na realizację Strategii ze źródeł budżetowych, pozabudżetowych krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej,
- promocją poszczególnych działań realizowanych w ramach Strategii.

Institucje, organizacje pozarządowe, liderzy, mieszkańcy gminy bądź osoby z nią związane mogą być animatorami rozwoju społeczno – gospodarczego gminy. Eksperti zewnętrznii spełniają tylko funkcję katalizatora proponowanych zmian.

4.5 Zasady postępowania obejmujące główne kierunki zaktywizowania rozwoju Gminy Białopole.

“Strategia rozwoju gminy Białopole na lata 2008 – 2015” wskazuje możliwości rozwoju, instrumenty i sposoby realizacji, dokonuje analizy strategicznej gminy i określa długofalowe kierunki jej rozwoju, w przekroju głównych funkcji gospodarczych i społecznych, przy zachowaniu zasad ochrony środowiska przyrodniczego.

Aby osiągnąć powodzenie w długofalowym procesie wdrażania strategii rozwoju gospodarczego i społecznego należy kierować się następującymi pozaekonomicznymi zasadami:

- Główne siły społeczne i polityczne gminy muszą być przekonane o słuszności i celowości realizacji Strategii, by miała ona szansę na efektywną realizację.

Cele i założenia Strategii mają charakter apolityczny.

- Ważnym zadaniem Strategii jest pobudzanie aktywności mieszkańców gminy, którzy powinni być zapoznani z celami i założeniami Strategii.
- Strategia rozwoju gminy powinna się kojarzyć pozytywnie, dlatego jako pierwsze winny być wykonane te zadania, które na pewno odniosą sukces. Pierwszy sukces Strategii zapewni jej grono sprzymierzeńców, którzy będą niezbędni w dalszym etapie realizacji Strategii.
- Do realizacji Strategii należy angażować odpowiednio wykwalifikowaną kadre, bądź też zastosować system dokształcania kadry na szkoleniach i kursach.

Realizacja zadań Strategii w najbliższej przyszłości i w latach kolejnych, wymaga od jej realizatorów określonej wiedzy, także z zakresu innowacyjności, postępu naukowo – technicznego i organizacyjnego, pozyskiwania funduszy ze źródeł pozabudżetowych krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej.

Do realizacji Strategii niezbędne są ekonomiczne środki aktywizacji rozwoju gminy. Są to (poza środkami z budżetu gminy) następujące środki:

- z budżetu państwa,
- ze źródeł zewnętrznych krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej,
- z programów pomocowych dla małych i średnich firm (pożyczki, preferencyjne kredyty), oparte o fundusze gminne lub zewnętrzne programy pomocy finansowej ze źródeł krajowych i zagranicznych,
- preferencje w systemie podatkowym dla osób i podmiotów prowadzących działalność pożądaną w gminie czy regionie ze względu na tworzenie nowych miejsc pracy lub prowadzących działalność proekologiczną, proeksportową,
- ulgi inwestycyjne

Zastosowanie powyższych zasad oraz wykorzystanie wszystkich dostępnych obecnie i w przyszłości środków finansowych, pozwoli na zaktywizowanie społeczności lokalnej i realizację Strategii z szansą na jej pełną realizację.

5. STRATEGICZNY PROGRAM ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO GMINY BIAŁOPOLE

5.1 Określenie najważniejszych zadań celów operacyjnych w poszczególnych obszarach priorytetowych.

I ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W GMINIE

1) Bezpośrednie inwestycje w infrastrukturę,

Zadania:

- budowa, przebudowa i modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych pieszo-jezdnymi we współpracy z Urzędem Marszałkowskim, Starostwem Powiatu Chełmskiego poprzez:
poprawę nawierzchni dróg gminnych i powiatowych, budowę chodników i ścieżek rowerowych przy drogach powiatowych i wojewódzkich,
- stałe polepszanie jakości wydobywanej wody poprzez modernizację dotychczasowych ujęć wody i sieci wodociągowej oraz zakończenie budowy sieci wodociągowej,
- kanalizacja sanitarna obszarów wiejskich :
 - a) w oparciu o budowę kolektorów zbiorczych odprowadzenie ścieków do oczyszczalni ścieków w Białopolu,
 - b) budowę oczyszczalni przydomowych dla gospodarstw jednorodzinnych oraz małych oczyszczalni hydroponicznych (dla budynków wielorodzinnych),
- rekultywacja istniejącego wysypiska, budowa w ramach Związku Komunalnego Zakładu Utylizacji Odpadów, kompleksowa organizacja zbiórki odpadów wraz z segregacją i likwidacją nielegalnych składowisk odpadów,
- budowa zbiorników wodnych spełniających zadania retencyjne i turystyczne, ciągły rozwój i konserwowanie urządzeń melioracyjnych ,
- stworzenie i realizacja programu w zakresie sieci elektroenergetycznej oraz ciepłownictwa z szczególnym uwzględnieniem energii odnawialnej,
- budowa infrastruktury społecznej :

- a) budowa lub modernizacja boisk, w tym istniejącego stadionu sportowego,
- b) modernizacja i wyposażenie świetlic wiejskich,
- c) termomodernizacja budynku SP Strzelce oraz wyposażenie szkół
w niezbędny sprzęt informatyczny, sportowy i dydaktyczny
- d) ochrona zdrowia: pomoc NSZOZ w modernizacji istniejącego budynku
lub w budowie nowego budynku spełniającego wymagane warunki,
także w wyposażeniu w nowoczesną aparaturę medyczną,

2) Tworzenie warunków do inwestowania i budownictwa

Zadania:

- wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych i ich przygotowanie,
- uporządkowanie spraw gospodarki przestrzennej gminy,

3) Tworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości

Zadania:

- we współpracy PUP w Chełmie zapewnienie warunków dla inwestorów tworzących nowe miejsca pracy, (doradztwo w zakresie zarządzania, technologii, finansów, ułatwianie dostępu do informacji, kapitału, kształcenie i doksztalcanie),
- kontynuacja przyjaznej polityki podatkowej dla inwestujących,
- współpraca z instytucjami i organizacjami w gminie, regionie, kraju i zagranicą, działającymi na rzecz rozwoju gospodarczego (w tym z gminami zagranicznymi o podobnej strukturze).
- wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw podejmujących się produkcji lub już produkujących (informacja, doradztwo, kształcenie).

4) Promocja gminy

Zadania:

- w oparciu o analizę SWOT, ustalenie celów promocji, segmentację rynku. Wybranie produktu lub produktów będących wyrobem markowym gminy, rozpoznawalnym w rejonie, kraju, "Białopolskie Warzywa ", "Warzywa – Białopole ekologiczne" " Gmina Przyjazna Mieszkańcom i Inwestorom"),
- pozyskiwanie do współpracy samorządów gminnych w kraju i zagranicą przez podpisanie stosownych porozumień o współpracy.

II WIELOFUNKCYJNY ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

1) Rozwój produkcji rolnej

Zadania:

- wspieranie podnoszenia kwalifikacji rolników,
- wspieranie współpracy rolników , grup producenckich,
- pomoc w promocji produktów rolnych z terenu gminy.

2) Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego

Zadania:

- tworzenie warunków do rozwoju firm przetwórstwa rolno – spożywczego,
- wsparcie współpracy rolników – (producentów surowca) z zakładami przetwórczymi,
- wspieranie tworzenia grup producenckich,
- pomoc w poszukiwaniu nowych rynków zbytu,

3) Restrukturyzacja i modernizacja rolnictwa

Zadania:

- wsparcie specjalizacji produkcji rolnej,
- promowanie stosowania nowych technologii,
- promowanie idei scalania małych gospodarstw rolnych.

4) Rozwój rolnictwa ekologicznego

Zadania:

- wspieranie gospodarstw produkujących ekologiczną żywność ,
- popularyzowanie rolnictwa ekologicznego,

5) Rozwój turystyki, agro i ekoturystyki

Zadania:

- wspieranie rozwoju bazy turystycznej i gastronomicznej,
- przygotowanie i oznaczenie szlaków turystycznych, rowerowych i pieszych oraz tworzenie warunków dla ekoturystyki,
- dbałość o stan obiektów będących atrakcjami turystycznymi gminy,
- wspieranie tworzenia gospodarstw agroturystycznych,
- promocja turystyki, agro i ekoturystyki

III WZROST POZIOMU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY

1) Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców gminy

Zadania:

- pomoc młodzieży, w szczególności z rodzin niezamożnych w dostępie do różnych form kształcenia i doksztalcenia,
- wspieranie form kształcenia dorosłych,
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie promocji kształcenia zawodowego z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy,

2) Działania zmierzające do zwiększania dochodów mieszkańców gminy i ograniczania obszarów biedy

Zadania:

- pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców (zdobywanie nowych kwalifikacji zawodowych, kształcenie ustawiczne),
- ułatwienia dla bezrobotnych w zdobywaniu pracy, w tym dla niepełnosprawnych (zwiększenie powszechności prac interwencyjnych, propagowanie tworzenie miejsc pracy dla niepełnosprawnych),
- pomoc grupom ludności wymagającym opieki (ludzie starsi, chorzy, niepełnosprawni, rodziny dotknięte kryzysem i wielodzietne),

3) Rozwój sportu i rekreacji

Zadania:

- organizacja zawodów i imprez sportowo - rekreacyjnych dla szkół, młodzieży ponadgimnazjalnej oraz osób dorosłych z wykorzystaniem istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej,
- wspomaganie klubów sportowych działających w gminie,
- wyposażenie szkół w niezbędny sprzęt i urządzenia sportowe, dbałość o stan boisk,
- promocja sportu i rekreacji

4) Rozwój działalności kulturalnej i ochrona dóbr kultury

Zadania:

- utrzymanie i promocja Powiatowego Festiwalu Pieśni Maryjnej jako produktu kulturalnego, który byłby wizytówką kulturalną gminy,
- pełne wykorzystanie własnych instytucji kultury (Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna) do promocji kultury lokalnej i regionu, promocji

czytelnictwa oraz rozwijanie i zabezpieczanie potrzeb kulturalnych osób o różnym statusie materialnym i społecznym, w tym również osób ze środowisk zagrożonych patologią społeczną,

- współpraca z parafiami rzymsko-katolickimi (Białopole i Bušno) i innymi związkami wyznaniowymi oraz instytucjami kościelnymi działającymi w gminie,
- wspieranie zespołów artystycznych i twórców kultury, w tym promocja kultury wśród młodzieży,
- dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego,
- organizowanie krajowej i międzynarodowej wymiany kulturalnej, poprzez nawiązanie kontaktów z gminami partnerskimi w Polsce i krajach UE.

5) Ochrona zdrowia oraz zwalczanie zjawisk patologii społecznej

Zadania:

- utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa w gminie,
- działania na rzecz podniesienia standardu świadczeń zdrowotnych,
- wspieranie programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia,
- rozszerzenie oferty zagospodarowania wolnego czasu młodzieży (doksztalcanie, sport, turystyka, rozwijanie zainteresowań i przedsiębiorczości),
- przeciwdziałanie patologiom społecznym (narkomania, alkoholizm) poprzez programy oświatowo – wychowawcze

6) Poprawa bezpieczeństwa publicznego:

Zadania:

- wspieranie jednostek OSP działających na terenie gminy
- wspieranie budowy 2 masztów radarowych w Białopolu i Raciborowicach na drodze wojewódzkiej nr 844,
- szczególny nadzór ujęć wody,

7) Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Zadania:

- budowa szerokopasmowej sieci internetowej dostępnej dla wszystkich mieszkańców gminy,

- utrzymanie publicznych punktów dostępu do internetu dla mieszkańców w GOK i ZS,
- stworzenie Zintegrowanego Systemu Informatycznego (e-Urząd, e-Edukacja, i inne)

8) Działanie budujące aktywność społeczną i tożsamość lokalną mieszkańców gminy

Zadania:

- wspieranie inicjatyw lokalnych społeczności, organizacji pozarządowych, klubów, stowarzyszeń, w tym inicjatyw realizowanych w ramach programów PROW i PPWOW, a w szczególności przez Lokalną Grupę Działania,
- pobudzanie tożsamości lokalnej mieszkańców poprzez edukację lokalną w szkołach, zwiększanie wiedzy o gminie, (również poprzez wydawnictwa prezentujące historię gminy i jej mieszkańców), organizowanie przedsięwzięć połączonych z prezentacją osiągnięć lokalnej społeczności,
- wspieranie aktywności obywatelskiej mieszkańców gminy,
- stymulowanie i wspieranie wspólnych przedsięwzięć zmierzających do poprawy codziennego życia mieszkańców, poprawa estetyki miejscowości gminnych.

5.2 Wdrażanie i monitorowanie strategii.

5.2.1. Zestawienie oczekiwanych efektów

Realizacja “Strategii rozwoju gminy Białopole na lata 2008– 2015” wymaga wnikliwej obserwacji zjawisk zachodzących w otoczeniu społeczno – gospodarczym gminy, regionu, kraju, Europy, w zakładanym przez Strategię okresie, po to by skutecznie reagować na niekorzystne tendencje zagrażające realizacji Strategii. Poniższe zestawienie oczekiwanych efektów winno być miernikiem skuteczności zadań wyznaczonych w Strategii:

- 1) Rozwoju przedsiębiorczości głównie w zakresie przetwórstwa rolno – spożywczego warzyw dla potrzeb gminy, regionu i na eksport,
- 2) Rozwoju drobnej przedsiębiorczości w zakresie produkcji nieuciążliwej ekologicznie, handlu, usług, rzemiosła.
- 3) Rozwoju turystyki i ekoturystyki w oparciu o walory środowiska, produkty

żywnościowe oparte na ekologicznym rolnictwie,

- 4) Ochrony środowiska przyrodniczego poprzez dokończenie budowy wodociągów, budowę kanalizacji, budowę przydomowych oczyszczalni ścieków w części gminy o rozproszonej zabudowie i miejscach, gdzie nie ma możliwości wybudowania sieci kanalizacji, budowa w ramach Związku Komunalnego Zakładu Utylizacji Odpadów i rekultywacja zamkniętego składowiska odpadów, wykorzystywanie niekonwencjonalnych źródeł energii,
- 5) Poprawy infrastruktury transportowej: poprawa nawierzchni dróg gminnych, działanie na rzecz poprawy stanu dróg powiatowych i drogi wojewódzkiej,
- 6) Poprawy infrastruktury społecznej w zakresie szkolnictwa, sportu, turystyki i agroturystyki, rekreacji, służby zdrowia, kultury,
- 7) Podniesienia kwalifikacji producentów rolnych, zwłaszcza w zakresie: nowoczesnych upraw warzyw, przetwórstwa rolno – spożywczego, rolnictwa ekologicznego, agro i ekoturystyki,
- 8) Poprawy standardu życia mieszkańców gminy,
- 9) Przeciwdziałaniu bezrobociu i biedzie,
- 10) Przeciwdziałaniu patologiom społecznym,
- 11) Wykształceniu w społeczeństwie postaw aktywności społecznej i tożsamości z gminą,
- 12) Promocja gminy i jej wyrobów markowych w regionie, kraju i zagranicą,
- 13) Rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego,
- 14) Wykreowanie wizerunku gminy Białopole jako gminy tworzącej warunki do osiedlania się, inwestowania, budownictwa.

5.2.2. Procedury uaktualniania Strategii i ocena skuteczności jej realizacji.

“Strategia rozwoju Gminy Białopole na lata 2008 – 2015” precyzuje oczekiwania i wizję przyszłości gminy w oparciu o bieżącą analizę danych i prognozy na przyszłość, zarówno gminy, jak województwa i kraju. Przyjęcie pewnych założeń na przyszłość,

w tym finansowych, inwestycyjnych, jest sprawą trudną w świetle zmieniających się przepisów prawnych i rozwiązań organizacyjnych w skali gminy, regionu i kraju.

Aktualizacja Strategii jest ważnym wymogiem aktywnej jej realizacji, umożliwia bowiem stwierdzenie, czy Strategia realizowana jest prawidłowo, a jej założenia nadal są aktualne.

Uaktualniania Strategii powinno polegać na :

- analizowaniu raportów o sytuacji gospodarczej i społecznej gminy w sposób cykliczny,
- stałej kontroli i ocenie stanu środowiska przyrodniczego gminy i jej sąsiedztwa,
- bieżącej kontroli stopnia realizacji Strategii i informacji o efektach podejmowanych działań,

Oceny skuteczności realizacji Strategii dokonywać winien **raz na 3 lata** zespół powołany przez Gminę Białopole.

Zapisy Strategii mogą być modyfikowane w trybie właściwym dla jej uchwalenia.

Końcowa ocena efektywności realizacji “Strategii rozwoju gminy Białopole na lata 2008 – 2015” zostanie przeprowadzona w IV kwartale 2015 r.

Podstawowym kryterium oceny efektywności Strategii będzie stopień realizacji założonych celów społeczno – gospodarczych i ekonomicznych.

Wynikiem wnikliwej kontroli końcowej powinien być raport, zawierający ocenę Strategii pod kątem realizacji zamierzonych celów oraz poszczególnych zadań, połączony z rachunkiem ekonomicznym, który porówna poniesione nakłady na rozwój, promocję, restrukturyzację, z końcowymi wynikami ekonomicznymi. Wnioski zawarte w raporcie posłużą także do ustalenia warunków wyjściowych do opracowania strategii rozwoju gminy na lata następne.

5.2.3. Harmonogram realizacji Strategii

Lp.	Zadanie	Termin	Odpowiedzialny za realizację
1.	Opracowanie "Strategii rozwoju Gminy Białopole na lata 2008 – 2015"	10.2007r - 02.2008r r.	Wójt Gminy
2.	Przyjęcie "Strategii rozwoju Gminy Białopole na lata 2008 – 2015"	Luty 2008 r.	Rada Gminy
4.	Powołanie zespołu koordynującego realizację Strategii oraz dokonującego procedur uaktualniania i ocen.	Marzec 2008 r.	Wójt Gminy
5.	Realizacja zadań objętych Strategią według przyjmowanych Wieloletnich Planów Inwestycyjnych	2008– 2015 r.	Wójt Gminy
7.	Dokonywanie okresowych ocen skuteczności i uaktualnienie Strategii.	Grudzień co trzy lata	- Wójt Gminy - Zespół
8.	Opracowanie końcowego raportu oceniającego realizację Strategii ze względu na osiągnięte cele i zrealizowane zadania. Porównanie wielkości nakładów na realizację Strategii z uzyskanymi efektami.	IV kwartał 2015 r.	- Zespół, któremu Wójt Gminy zleci to zadanie
9.	Przyjęcie raportu z realizacji Strategii i określenie warunków wyjściowych do opracowania Strategii rozwoju Gminy Białopole na lata następne	Grudzień 2015 r.	Rada Gminy

6. PROGNOZA FINANSOWA STRATEGII ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY BIAŁOPOLE NA LATA 2008 – 2015

Realizacja Strategii opiera się na dwóch podstawowych założeniach:

- 1) Utrzymywanie pozytywnych tendencji występujących w budżecie Gminy Białopole, a związanych ze stosunkowo niskim poziomem zaciągniętych zobowiązań w formie kredytów i pożyczek oraz stałym wzrostem dochodów własnych.

W 2008r. obsługa kredytów łącznie z odsetkami w stosunku do dochodów ogółem to 2,7%.

W 2008 r. inwestycje ogółem wyniosą 18,72 %.

Strategiczne dla rozwoju Gminy Białopole środki finansowe będą pochodzić z budżetu gminy oraz ze źródeł zewnętrznych, które należy podzielić na dwie grupy:

A – krajowe i zagraniczne fundusze i programy, w tym z Unii Europejskiej
w tym m.in.

- a) **Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego** - wszystkie rodzaje infrastruktury, wsparcie instytucji otoczenia biznesu, infrastruktura kulturalna, promocja kultury, kształtowanie postaw w zakresie ekologii i innowacji, dotacje inwestycyjne dla małych i średnich przedsiębiorstw, wspieranie lokalnych instytucji otoczenia biznesu, marketing i promocja gospodarcza, infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej, zakup sprzętu medycznego, informatyzacja administracji publicznej itd.,
- b) **Program Operacyjny Kapitał Ludzki** - partnerstwa lokalne, kształtowanie postaw społecznych, wsparcie organizacji pozarządowych, ekonomia społeczna, szkolenia i wsparcie dla przedsiębiorstw oraz osób rozpoczynających działalność gospodarczą, wsparcie instytucji otoczenia biznesu, podnoszenie jakości kształcenia, doskonalenie kadry nauczycielskiej, systemy stypendialne dla uczniów, doposażenie szkół w niezbędny sprzęt, wzmocnienie potencjału administracji samorządowej itd.,
- c) **Poakcesyjny Program Wsparcia Obszarów Wiejskich** – pomoc w zakresie wdrażania nowych form i standardów zarządzania sferą społeczną, umożliwiającym gminom korzystanie z pomocy unijnej,
- d) **Program Rozwoju Obszarów Wiejskich** - infrastruktura wodno-kanalizacyjna, gospodarka odpadami, agroturystyka, lokalne produkty turystyczne, dziedzictwa kulturowe na wsi, lokalne grupy działania, wspieranie przedsiębiorczości pozarolniczej na obszarach wiejskich itd.,
- e) **Program Rozwoju Polski Wschodniej** - infrastruktura szerokopasmowego Internetu, ścieżki rowerowe, promocja lokalnych produktów turystycznych, promocja gospodarcza w układzie Polski Wschodniej itd.,
- f) **Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko** - ponadlokalne projekty w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami,

- g) **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Ekofundusz** - infrastruktura wodno-kanalizacyjna, gospodarka odpadami,
- h) **Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)** - infrastruktura w zakresie likwidacji barier architektonicznych,
- i) **Program Kultura 2007- 20013** - wymiana doświadczeń w zakresie szeroko pojętej kultury europejskiej,
- j). **Europa dla Obywateli 2007 -2013** - promowanie idei europejskiego społeczeństwa obywatelskiego,
- k) **Program Współpracy Międzyregionalnej Interreg IVC** - współpraca międzyregionalna w zakresie przedsiębiorczości, innowacji i ochrony środowiska,
- l) **Wojewódzki Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych** – infrastruktura drogowa,
- m) **Fundusz Pracy** - aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu,

B– inwestorzy lokalni, krajowi i zagraniczni w tym w ramach projektów partnerstwa publiczno-prawnego

Należy stworzyć dla nich dobrą atmosferę inwestycyjną i zachęcające warunki prawno – podatkowe. Dla inwestorów zewnętrznych ważna jest także skala pozabudżetowego finansowania rozwoju gminy, bo ona decyduje o poprawie infrastruktury cywilizacyjnej gminy i tworzy pozytywny klimat dla inwestycji.

Prognoza zakłada, iż na dochody budżetu składać się będą:

- dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień
- subwencja ogólna (część oświatowa)
- dochody własne

Udział poszczególnych rodzajów dochodów w 2008 r. wyniesie:

- dochody własne – 27,62 %
- dotacje na zadania zlecone – 17,05 %
- dotacje na zadania własne – 5,74 %
- subwencje – 49,59 %,

W latach następnych podział ten może ulegać zmianom na korzyść dotacji na zadania własne gminy i przedsięwzięcia inwestycyjne. Będzie to konsekwencją opracowanych wniosków aplikacyjnych do funduszy, organizacji i programów krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej.

Z funduszy pozabudżetowych krajowych i zagranicznych finansować można również wiele zadań z zakresu rynku pracy, turystyki, edukacji, kultury. Środki te są także szansą na rozwój małych i średnich firm oraz pozyskanie inwestorów zewnętrznych, co jest z kolei szansą na zwiększenie dochodów gminy z tytułu podatków, opłat lokalnych i udziału w podatkach do budżetu państwa.

Należy założyć, że w latach 2008 – 2015 gmina może na realizację Strategii pozyskać ze źródeł zewnętrznych krajowych i zagranicznych, w tym z Unii Europejskiej, dodatkowe środki finansowe niezbędne na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych.

Konsekwentna realizacja Strategii i wykorzystanie wszystkich możliwych funduszy krajowych i zagranicznych, przyczynić się winno do pozyskania źródeł finansowych, nie tylko przez Gminę Białopole, ale również organizacje pozarządowe, sektor małych i średnich przedsiębiorstw, rolników.

7. PODSUMOWANIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH.

Bardzo ważnym etapem prac nad strategią były konsultacje społeczne, których głównym celem było zapoznanie mieszkańców gminy z procesem prac nad tym dokumentem oraz zebranie wniosków i uwag na temat przyszłego rozwoju gminy. W ramach konsultacji odbyto trzy spotkania konsultacyjne w których łącznie wzięło udział ok. 210 osób. Uczestnikami spotkań byli przedstawiciele władz gminy (radni, sołtysi, pracownicy samorządowi) oraz wszyscy zainteresowani mieszkańcy, bowiem II konsultacje odbyły się we wszystkich sołectwach..

W trakcie pierwszego spotkania zapoznano uczestników z proponowanymi sektorami strategicznymi oraz z wstępną identyfikacją problemów dla tych sektorów. Jednocześnie podczas tego spotkania rozdano z prośbą o wypełnienie ankiety identyfikującej główne potrzeby i szanse gminy. Pozostałą część ankiet rozdano sołtysom z prośbą o przekazanie mieszkańcom gminy. Ogółem do wypełnienia przekazano społeczności lokalnej 250 ankiet, z których zwrócono wypełnionych 77 tj. 30,8%.

Przekrój społeczny osób, którym przekazano ankiety identyfikacji głównych potrzeb i szans rozwoju gminy Białopole przedstawiał się następująco;

Przedstawiciele samorządu	35
Przedstawiciele oświaty	25
Osoby bezrobotne	35
Rolnicy	100
Podmioty gospodarcze	30
Organizacje społeczne	25

Zwrot wypełnionych ankiet przez w/w grupy społeczne przedstawiał się następująco;

Przedstawiciele samorządu	27 ankiet tj. 77 %,
Przedstawiciele oświaty	5 ankiet tj. 20 %,
Osoby bezrobotne	3 ankiety tj. 8 %,
Rolnicy	20 ankiet tj. 20 %,
Podmioty gospodarcze	7 ankiet tj. 23 %,
Organizacje społeczne	4 ankiety tj. 16 %,
Osoby bez określenia funkcji lub stanowiska	11 ankiet tj. 14 % ,

Drugie spotkania konsultacyjne odbyły się we wszystkich sołectwach, na tych spotkaniach zapoznano mieszkańców z wizją rozwoju gminy, celami operacyjnymi i finansowymi. Na trzecim spotkaniu konsultacyjnym zaprezentowano mieszkańcom pełny teks strategii.

Wyniki ankiet identyfikujących potrzeby gminy Białopole.

Uczestnicy konsultacji poproszeni zostali do wypowiedzenia się na następujące tematy:

- 1) Wykazanie czterech podstawowych problemów rozwojowych gminy,
- 2) Zaproponowanie czterech najważniejszych inwestycji gminy,
- 3) Podanie trzech najważniejszych działań pozainwestycyjnych w gminie,
- 4) Podanie trzech najważniejszych atutów gminy,
- 5) Zaproponowanie kierunków rozwoju gminy.

1. Podstawowe problemy rozwojowe gminy.

- 85,7 % - zły stan dróg
- 64,9 % - wyludnianie się miejscowości oraz emigracja ludzi młodych za granicę
- 57,1 % - niskie dochody mieszkańców oraz brak możliwości znalezienia zatrudnienia
- 42,8 % - brak dostępu do taniego internetu
- 35,0 % - problemy z gospodarką odpadami
- 29,8 % - zbyt małe zainteresowanie gminą ze strony inwestorów i turystów
- 20,7 % - trudny dostęp do placówek ochrony zdrowia
- 13,0 % - rozdrobnione i niedochodowe rolnictwo
- 7,8 % - patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, itd.)
- 3,9 % - niska jakość kształcenia w placówkach szkolnych
- 3,9 % - niski poziom bezpieczeństwa publicznego
- 3,0 % - zły stan zabytków kultury oraz niedostateczna ich ochrona
- 2,6 % - słaby stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
- 1,3 % - słabo działająca pomoc społeczna
- 1,3 % - brak wolnych terenów budowlanych i inwestycyjnych

2. Inwestycje w celu poprawy sytuacji w gminie i zwiększenia jej szans rozwoju.

- 90,9 % - infrastruktura drogowa (w tym ciągi pieszo-rowerowe)
- 55,8 % - zbiorniki retencyjne (w tym zalewy)
- 41,5 % - dostęp do internetu
- 37,6 % - składowiska odpadów
- 33,8 % - sieć gazowa
- 27,3 % - zakłady opieki zdrowotnej
- 22,0 % - infrastruktura sportowa i kulturalna
- 13,0 % - szlaki turystyczne
- 11,7 % - infrastruktura wodno-kanalizacyjna
- 6,5 % - infrastruktura szkolno-edukacyjna

3. Pozainwestycyjne działania samorządu mogące wpłynąć na rozwój gminy.

- 80,5 % - efektywne pozyskiwanie środków unijnych na rozwój gminy
- 50,6 % - promocja gminy w celu przyciągnięcia turystów i inwestorów zewnętrznych
- 48,0 % - efektywna polityka w zakresie zatrudnienia i ograniczania bezrobocia
- 24,4 % - współpraca z sąsiednimi gminami w rozwiązywaniu wspólnych problemów
- 18,2 % - zwiększenie ilości imprez sportowych i kulturalnych
- 13,0 % - bliższa współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami
- 9,1 % - edukacja ekologiczna mieszkańców gminy
- 7,8 % - rozwijanie współpracy międzynarodowej gminy
- 7,8 % - stworzenie możliwości załatwiania spraw w urzędzie drogą elektroniczną
- 5,2 % - efektywne działania w zakresie wspieranie osób niepełnosprawnych
- 1,3 % - wyznaczenie stref aktywności gospodarczej na terenie gminy

4. Główne atuty gminy.

- 79,2 % - dogodne położenie komunikacyjne
- 49,3 % - czyste i mało przekształcone środowisko naturalne
- 31,0 % - sprawnie funkcjonująca administracja w gminie
- 28,6 % - dużo młodych i dobrze wykształconych ludzi
- 26,0 % - dobra baza surowcowa do rozwoju przemysłu rolno-spożywczego
- 17,0 % - aktywnie działające placówki oświatowe i kulturalne
- 7,8 % - bogate dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze
- 7,8 % - tradycyjne produkty kulinarne
- 4,0 % - silne więzi sąsiedzkie
- 1,3 % - stosunkowo dobrze rozwinięta infrastruktura turystyki

5. Kierunki rozwoju gminy .

Na 77 osób uczestniczących w ankietyzacji, jedynie 21 osób tj. 27 % zaproponowało kierunki rozwoju gminy zapewniające jej właściwy rozwój.

A/ Rozwój infrastruktury i przedsiębiorczości w gminie

48,6 % - inwestycje w infrastrukturę (drogi, zbiorniki wodne, gazyfikacja)

10,8 % - tworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości

B/ Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

10,8 % - rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego

10,8% - rozwój małej i średniej przedsiębiorczości

C/ Wzrost poziomu życia mieszkańców gminy

27,0 % - odniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców gminy

21,6 % - działania zmierzające do zwiększenia dochodów mieszkańców

16,2 % - działania budujące aktywność społeczną i tożsamość lokalną

13,5 % - rozwój sportu i rekreacji

10,8 % - rozwój działalności kulturalnej i ochrona dóbr kultury

2,7 % - ochrona zdrowia

Zgłoszone w podczas konsultacji uwagi i opinie oraz wyniki ankiet, zaprezentowane powyżej, posłużyły jako jedno z ważnych kryteriów przy wyborze celów strategicznych i operacyjnych. Wnioski mieszkańców zostały uwzględnione w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym na lata 2008 – 2015.

Z uwagi na fakt, że na obecną chwilę trudno przewidzieć poziom i zakres dofinansowania poszczególnych zadań ze źródeł zewnętrznych, opracowany Wieloletni Plan Inwestycyjny ma charakter indykacyjny. Zakłada się, że ostateczny zakres zadań będzie zatwierdzany przez Radę Gminy w trybie przewidzianym dla uchwalania budżetu gminy.

BIBLIOGRAFIA I ŹRÓDŁA INFORMACJI

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Białopole.
2. Program ochrony środowiska wraz z Planem gospodarki odpadami Gminy Białopole.
Tom I Program ochrony środowiska
Tom II Plan gospodarki odpadami
3. Budżet Gminy Białopole na rok 2007 i 2008.
4. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Białopole.
5. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Białopole.
6. Materiały Urzędu Gminy Białopole.
7. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2006 -2020.
8. Podstawowe informacje ze Spisów Powszechnych, US w Lublinie.
9. Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego 2007 – 2013.
10. Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 – 2013.
11. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013.
12. Program Rozwoju Polski Wschodniej 2007 – 2013.
13. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013.